

5/-
Свящ. доц. Михайло Караківський

СВЯЩЕННА ІСТОРІЯ СТАРОГО ЗАПОВІТУ

Свящ. доц. Михайло Караківський

СВЯЩЕНА ІСТОРІЯ СТАРОГО ЗАПОВІТУ

ПІДРУЧНИК

для народної школи та молодших класів гімназій

Видавництво „Українські вісті”

Новий Ульм — 1962

З благословення
Його Високопреосвященства, Високопреосвяченішого
С И ЛЬ В Е С Т Р А
Правлячого Архиєпископа Об'єднанної Єпархії в Австралії
та Новій Зеландії.

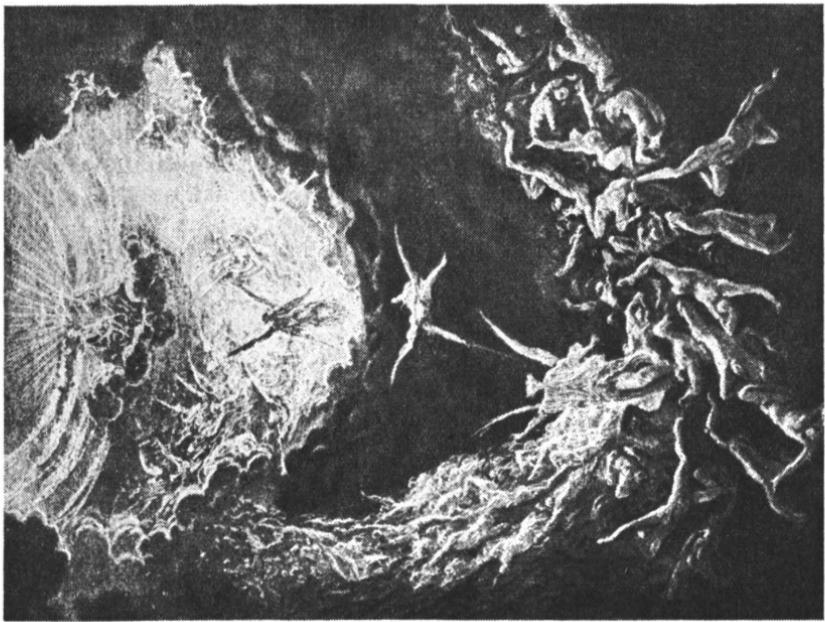
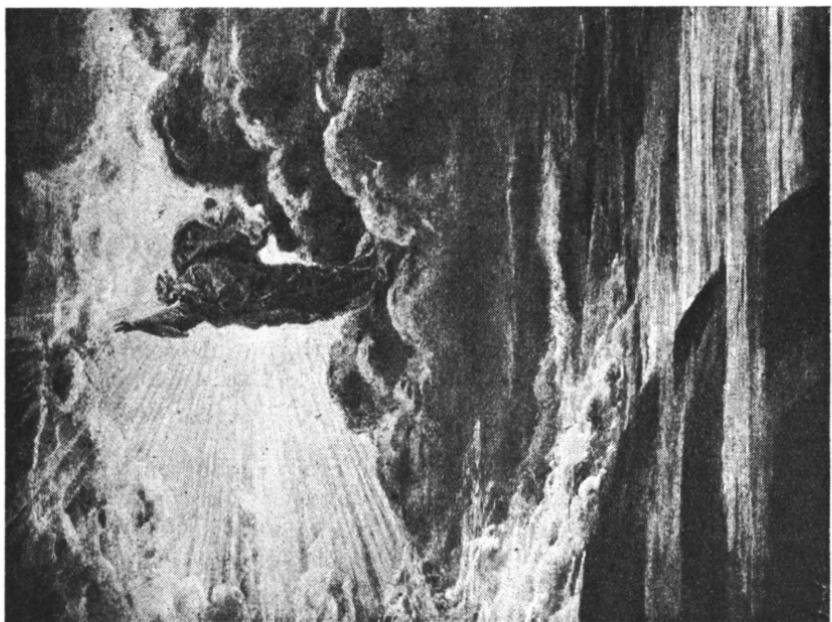
БОГ — ТВОРЕЦЬ НЕБА І ЗЕМЛІ, УСЬОГО ВИДИМОГО І НЕВИДИМОГО.

Деякі люди думають, що світ існував вічно і виник сам з себе. Святе Письмо навчає нас вірити, що Бог, який один існує вічно, створив усе з нічого тільки Своїм словом. Тому ми і называемо Бога Творцем неба і землі, всього видимого і невидимого.

Спочатку, попереду всіх віків, створив Бог світ невидимий, анголів. В Святому Письмі звуться вони святыми Божими анголами. Бог посилає анголів людям сповіщати та сповнювати волю Його. Тому вони звуться ще службовими духами. Саме слово ангол означає вісник. Імена анголів відомі нам тільки почести. Найчастіше у Священній Історії згадуються арханголи Михаїл та Гавриїл.

Всіх анголів є незчисленна кількість. Поділяються вони на дев'ять чинів. Перший чин творять серафими. Слово серафими значить полум'яний, вогняний. Палаючи любов'ю до Бога, вони запалюють вогонь любові і в інших. Другий чин — херувими. Слово херувим значить розуміння. Херувими споглядають славу Божу і володіють найвищою мудростю. Третій чин — престоли. Через них Бог являє свою велич і правосуддя. Далі йдуть господства, яким є підпорядковані нижчі ступіні анголів. П'ятий чин — сили. Через них Бог творить чуда і знамення. Шостий чин — власти: вони охороняють людей від лиха і зміцнюють у благочесті. Сьомий — начала; вони дбають про держави і стоваришення людей. Восьмий — арханголи, які провіщають волю Божу та зміцнюють віру поміж людьми. Дев'ятий чин — анголи, що стоять найближче до людей. Кожній людині дає Бог ангола — охоронця, який особливо опікується нею й охороняє її.

Крім анголів добрих є анголи злі. Бог їх створив також добрими, але вони загорділи і захотіли бути рівними Богові, вийшли з послуху та почали противитися Богові і стали злими. Бог відкинув їх від лиця Свого. Звуться вони злими

духами, також нечистими духами. Найстарший з них зветься Сатана або Диявол.

Про те, як Бог створив увесь видимий світ, розповідають нам Священні Книги Старого і Нового Заповіту, що разом звуться Біблією. Там докладно описано створення світу, життя перших людей, гріхопадіння їх, поширення роду людського, дальша його доля, обітниця про надіслання Визволителя Месії, прихід на землю Його — Нашого Спасителя Ісуса Христа, Його вчення. Разом усе це становить Священну Історію, що ділиться на дві частини: Священна Історія Старого Заповіту (до пришестя Месії — Ісуса Христа) та Священна Історія Нового Заповіту, де оповідається про життя та про науку Ісуса Христа і проповідь та науку Святих апостолів.

СТВОРЕННЯ СВІТУ ВИДИМОГО.

Спочатку створив Бог небо і землю. Невпорядкована була земля й оповита темрявою. І сказав Бог: «Хай буде світло!» І стало на землі світло. Так відокремив Бог світло від темряви. Назвав Бог світло днем, темряву — ніччю. І був на землі перший день.

На другий день Бог створив твердь. Твердь стала тою основою, із якої поділила безодні води, які з'явилися разом з світлом. Названо то було небом.

Земля тепер разом з іншими тілами всесвіту дістает окреме існування.

На третій день творення було відокремлено суходіл від води, і на землі з'явилися рослини.

На четвертий день створено було небесні світила: сонце, місяць та зорі.

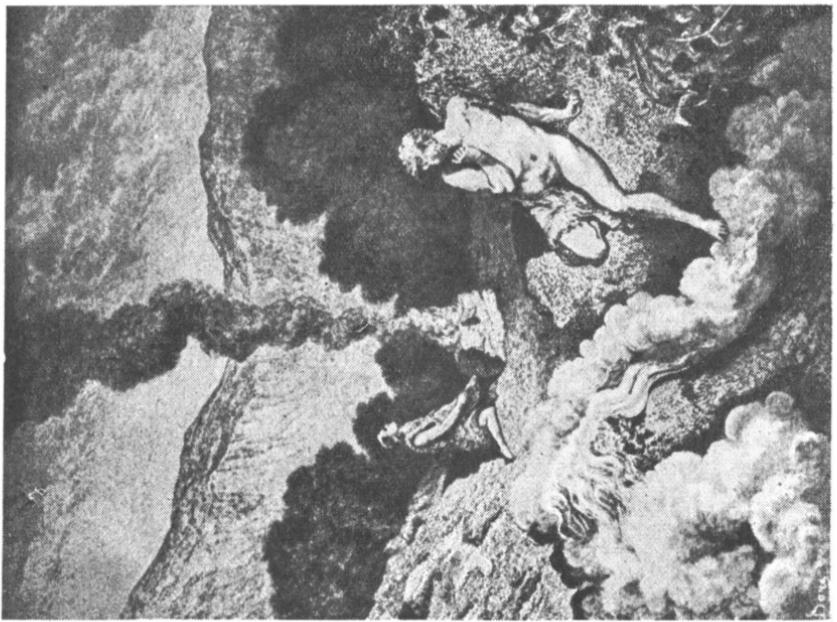
На п'ятий день Бог створив риб і птахів.

На шостий день на землі було створено усі інші тварини.

Так протягом шести днів створив Бог словом Своїм усе, що є на світі: повітря, суходоли, моря, усікі рослини, тварин, що живуть на землі, у воді, у повітрі. Нарешті, на шостий же день, як вінець усього, створив Бог людину.

Людині Бог дав образ і подобу Свою. Створено людину було з землі; Бог вдунув у лицезрі дихання життя, і стала людина душою живою.

На сьомий день спочинув Бог від усіх діл своїх. Цим благословив і освятив Бог день відпочинку для всіх нас.

Шість днів, за які Бог створив усе на землі, звуться днями творіння.

ЖИТТЯ ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ У РАЮ

Для життя людини Бог призначив прекрасний садок — рай, в Едемі, на сході. В цьому садку були найрізноманітніші рослини, приемні на вигляд, придатні для споживання. У самій середині раю росло дерево життя та дерево пізнання добра й зла.

У цьому раю і оселив Бог людину. Дозволив Бог їй споживати плоди усіх райських рослин, за винятком дерева пізнання добра і зла. Від цього дерева Бог заборонив істи плоди, сказавши, що в той день, коли людина зробить це, смерть вмре.

Щоб людина не була самотньою, Бог привів до неї всі тварини світу. Кожній з цих тварин, як земних, так і морських, усім птахам небесним, усьому створінню живому дала людина назву.

Але істоти, що була б помічником людині, не знайшлися. Тоді Господь Бог навів на людину міцний сон, узяв під час того сну одно з ребер людини та створив з нього жінку — дружину людині. Перші люди на землі називалися Адам та Єва.

ГРИХОПАДІННЯ ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ

Блаженне було життя перших людей у раю. Вони постійно бачили Бога та розмовляли з ним. Ворог Бога та людей — диявол позаздрив цьому блаженству та вирішив спокусити перших людей. Він прибрав вигляд змія, що є найхитрішою з усіх тварин землі та звернувся до Єви, кажучи:

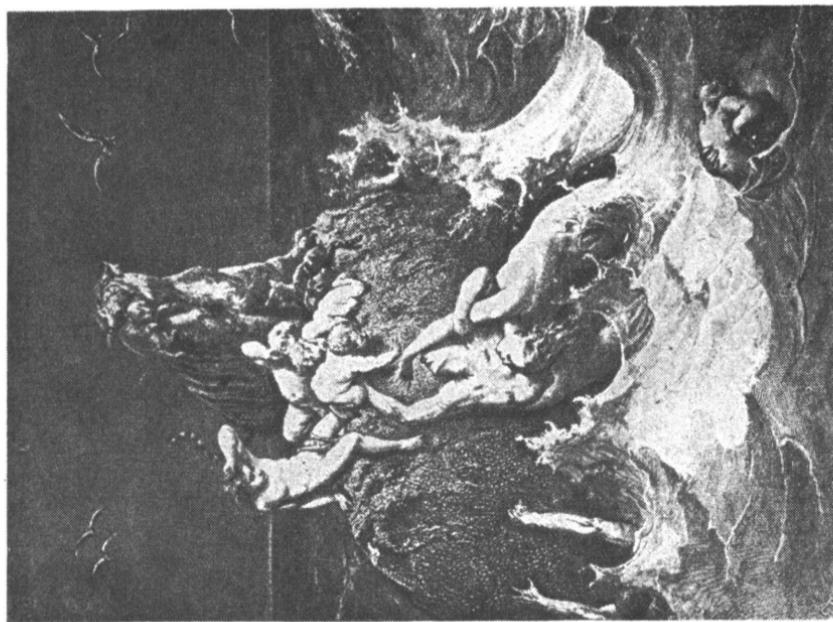
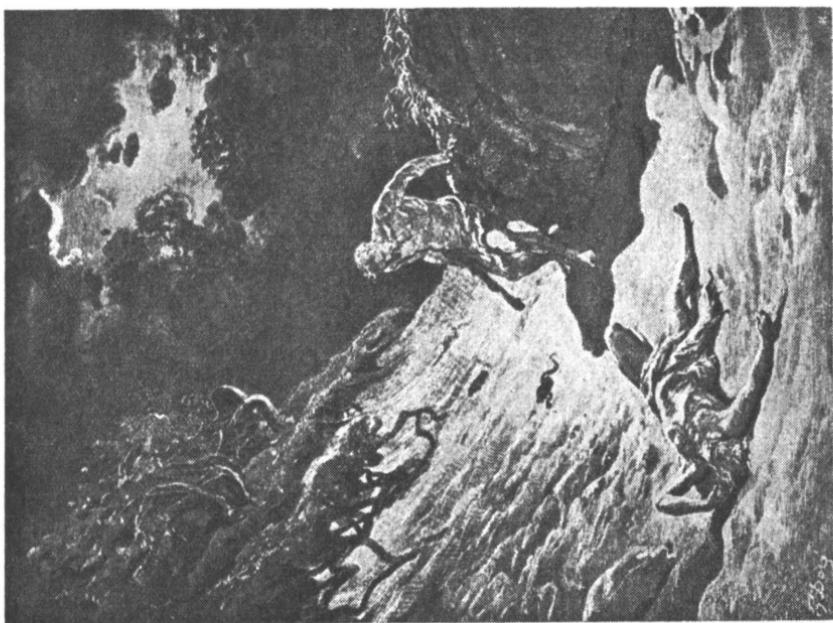
«Чи то є правда, що Бог заборонив вам споживати будь-які плоди з дерев у раю?»

Єва відповіла:

«Ні, ми можемо істи плоди з усіх дерев, за винятком плодів дерева, що є посеред раю, дерева пізнання добра і зла, бо як з'їмо з нього плодів, то вмремо.»

Тоді змій каже:

«Коли ви з'їсте плодів цього дерева, то не вмрете, але будете знати, що то є добро та зло.»

Єва побачила, що плоди того дерева дуже приємні на вигляд, взяла їх та їла, а потім почастувала ними і свого чоловіка Адама. І тоді відкрилися у них очі, вони побачили що є голі, засоромилися того і зробили собі одіж з листя смоківниці.

Так порушили люди заповідь Божу, будучи спокушені змієм.

ВИГНАННЯ З РАЮ, ПРОКЛЯТТЯ ЗМІЮ, ОБІТНИЦЯ СПАСІННЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Живучи у раю, люди постійно бачили Бога та розмовляли з ним, як добра дитина з своїм батьком. Але, впавши в гріх, порушивши заповідь Божу, вони вже не могли стати перед лицем Його так, як це було раніше. Отже, коли вони почули голос Божий, злякалися і, як ті діти, що зробили шкоду та бояться старших, сковалися поміж кущами.

Тоді Бог запитав:

«Адаме, де ти?»

Адам відповів:

«Я почув голос Твій у раю і склався, бо я є голий!»

Бог запитав:

«Хто ж сказав тобі, що ти голий? Чи не єв ти плодів з забороненого дерева?»

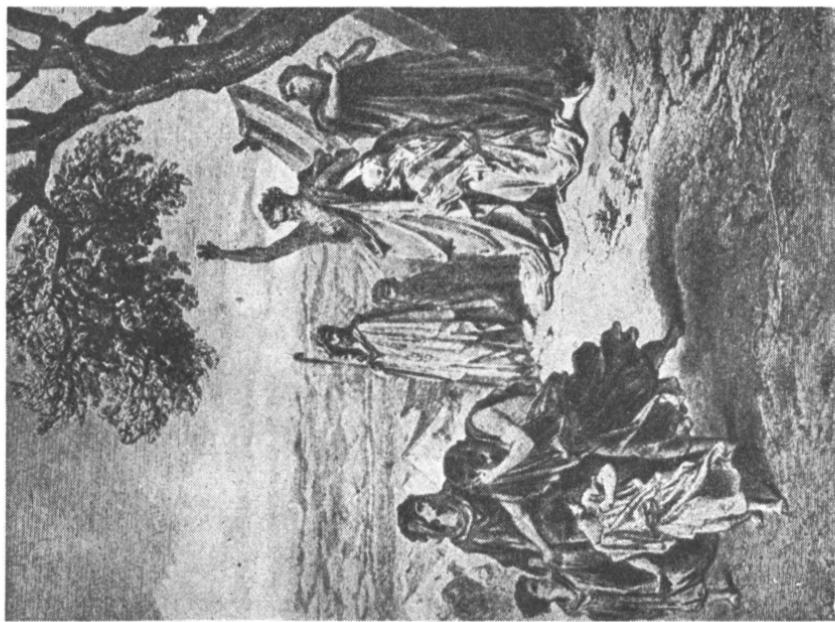
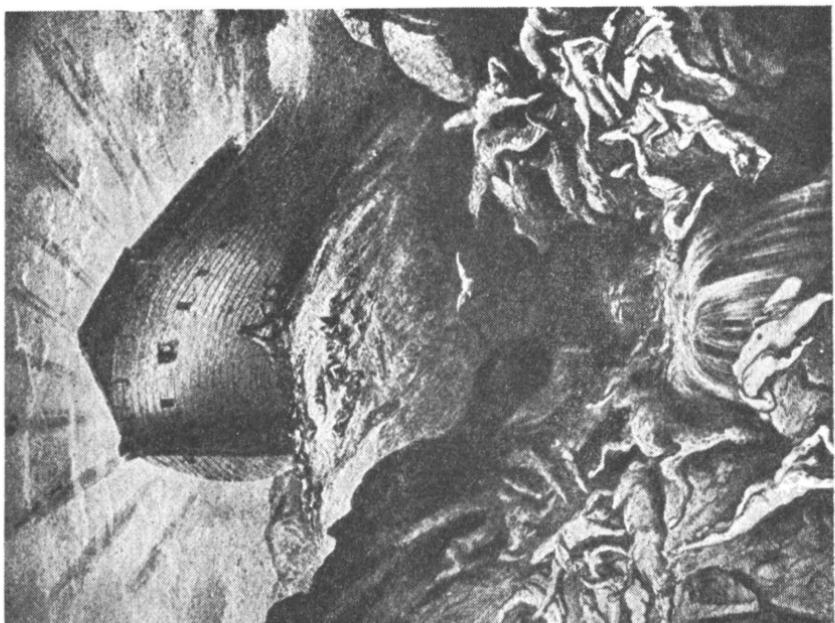
Адам розповів, як дружина його Єва дала йому покушувати тих плодів. Єва у свою чергу призналася, що її спокусив змій.

Тоді Бог прокляв змія, а перших людей Адама та Єву вигнав з раю, сказавши, що віднині будуть вони у поті лиця свого добувати хліб свій, аж доки не повернуться у землю, з якої і взято їх. Жінка, крім того, за те, що перша їла заборонений плід, повинна надалі коритися своєму чоловікові, та у хворості буде народжувати дітей своїх.

Але, виганяючи перших людей з раю та проклинаючи змія-диявола, Бог сказав, що надалі ворогувати будуть нащадки (насіння) змія та жони, аж доки не прийде Месія, Спаситель, що визволить людей від їхнього первородного гріха. При вході до раю поставив Бог архангела з вогняним мечем, і з того часу став рай невидимим для людей.

КАЇН ТА АВЕЛЬ

Після вигнання з раю, у Адама та Єви почали народжуватися діти. Першого сина Адам назвав Каїном, другого

сина — Авелем. Каїн обробляв землю, Авель пас вівці. Одного разу приносили Каїн і Авель жертву Богові. Каїн приносі у дар Господеві від плодів земних, Авель — від своїх отар, первородних ягнят. Бог прийняв жертву Авеля, а Каїнову відкинув. Позаздрив дуже своєму братові Каїн після цього, викликав Авеля у поле та вбив там його.

Коли пізніше Господь спитав Каїна, де брат його Авель, відповів той:

«Не знаю; хіба я є сторож брату майому!»

За це прокляв Господь Каїна, сказавши, що віднині він буде працювати на землі, але та не буде приносити йому плодів, і що він буде вигнанцем та мандрівником у світі. Щоб люди знали про цей великий злочин Каїна — братобійство, наклав Бог на нього особливу відзнаку.

Крім Каїна і Авеля, у Адама та Єви було ще багато дітей, і від них почали множитися люди на землі.

СВІТОВИЙ ПОТОП

Коли намножилося багато людей на землі, забули вони Бога і почали провадити грішне життя. І настільки великі були гріхи їхні, що Бог вирішив знищити весь рід людський з лиця землі, за винятком однієї родини Ноя.

Ной був праведною людиною; він, та його рідні, боялися Бога, уникали грішного життя, і Бог за це урятував їх від загибелі. Він звелів Ною побудувати ковчег (цебто великий корабель), увійти до нього з усією своєю родиною та взяти з собою усіх птахів та тварин земних, чистих в кількості сім пар, нечистих по дві пари, щоб вони знову могли розплодитися після потопу. Чистих тварин узято було більше, бо вони потрібні були для принесення жертв Богові та їх люди брали собі за їжу.

Після того, як Ной усе виконав, почався сильний дощ, що йшов удень і вночі на протязі сорока діб. З морів та з річок піднялася вода, вкрила усю землю, навіть найвищі гори. Усі люди і тварини загинули, тільки Ной і ті, що були з ним, безпечно плавали в ковчезі по воді.

Нарешті дощ перестав та вода почала потроху спадати. Коли земля стала показуватися з-під води, ковчег зупинився на горі, що звалася Аарат.

Як земля висохла, Ной вийшов з ковчегу разом з своєю родиною та випустив на волю усіх птиць і тварин. В подяку

за своє спасіння він приніс жертву Богові. Жертва ця була приемна Богові і Він обіцяв, що надалі такого світового потопу не буде та що веселка (райдуга) повинна завжди нагадувати про це людям.

ДІТИ НОЯ

В Ноя було три сини: Сим, Хам та Іафет. Від них, після потопу, і походить увесь рід людський.

Вийшовши з ковчегу, Ної з родиною почав обробляти землю та насадив виноградник. Одного разу він випив зробленого ним з винограду вина та від того міцно заснув. Під час сну він розкрився. Хам, побачивши свого батька голим, почав сміятися з того і прикликав братів, щоб і вони посміялися. Але ті, навпаки, не тільки не насміялися з батька, а взяли його одяг, підійшли до нього відвернувшись, та вкрили його, не бачучи його голим.

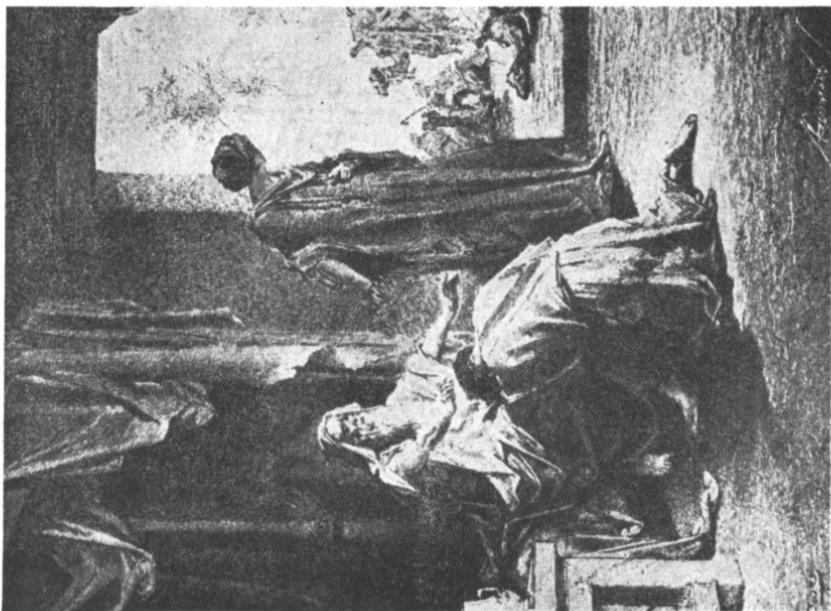
Коли Ної прокинувся та довідався про це все, то засудив вчинок Хама і провістив, що нащадки його будуть знаходитися в рабстві у нащадків його братів. Нащадки Іафета будуть володіти найбільшими просторами на землі, нащадки ж Сима збережуть правдиву віру в Бога.

ВАВИЛОНСЬКА ВЕЖА, РОЗСІЯННЯ ЛЮДЕЙ, З'ЯВЛЕННЯ ПОГАНСТВА

Після потопу минуло багато часу, і кількість людей дуже збільшилася. Одного разу вирішили люди побудувати велике місто, а в ньому височенну вежу, заввишки до неба, щоб прославитися.

Але Богу не було це до вподоби, і Він зробив так, що люди почали говорити різними мовами. Заговоривши усякими мовами, вони перестали розуміти одне одного і розійшлися по різних країнах. Так утворилися різні народи, що говорять різними мовами. Недобудоване місто дістало назву Вавилон, що значить розсіяння; уся ж країна, де було це місто, стала зватися Вавилонською землею або Халдейською.

Після розсіяння по різних країнах, люди почали поступово забувати Бога. Вони стали шанувати замість істинного Бога, сонце, місяць, зірки, навіть тварин, робили їхні зображення та вклонялися їм. Ці зображення звуться ідолами або кумірами, а саме шанування їх — ідолопоклонством або поганством.

ПОКЛИКАННЯ АВРААМА

В той час, коли майже всі люди забули істинного Бога та стали поганцями, жив у землі Халдейській нащадок Сима, на ім'я Авраам, що зберіг справжню віру та благочестя. Щоб зміцнити його ще більше, в його вірі, Бог часто з'являвся йому у видіннях та уві сні.

За величчям Божим Авраам, разом із дружиною своєю Саррою, переселився з землі Халдейської до землі Ханаанської.

Це була земля, в якій жили хананеяни, нащадки Хама: після переселення до неї Авраама її почали називати Обітаваною Землею, тому що Бог обіцяв дати її у володіння Аврааму та його нащадкам. Ще звуть її Палестиною; знаходиться вона на східному березі Середземного моря; по самій середині її тече ріка Йордан.

З'ЯВЛЕННЯ АВРААМУ БОГА У ВИГЛЯДІ ТРЬОХ МАНДРІВНИКІВ

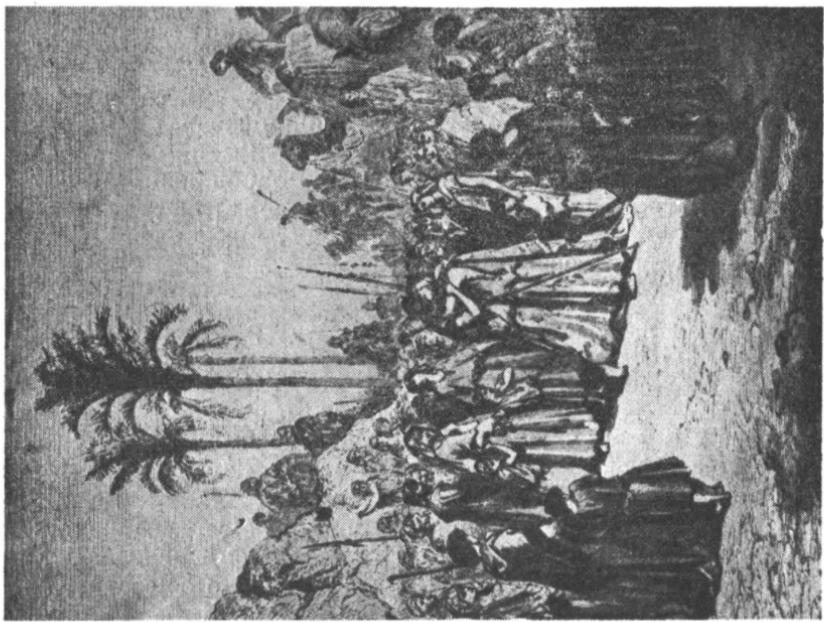
Одного разу Авраам побачив трьох людей, що ішли біля шатра, де він жив і яке стояло під дубом, що звався Мамврійським. Він закликав їх до себе відпочити та трохи попоїсти. Виявилось, що це були не звичайні собі люди, але Сам Бог та два анголи з Ним.

Тоді ж, під час цих одвідин, Господь сказав, що у Авраама і Сарри через рік народився син, на імення Ісаак. Так воно і сталося. Через рік у них справді народився син Ісаак. Вони дуже зраділи цьому, бо не мали досі дітей і гадали, що й не будуть мати, тому що були дуже старі: Авраам мав 100 літ віку, Сарра — 90.

ПРИНЕСЕННЯ В ЖЕРТВУ ІСААКА.

Авраам і Сарра дуже любили свого сина Ісаака. Коли він виріс, Бог захотів випробувати Авраама, його віру та слухняність. Бог звелів Аврааму принести Ісаака в жертву Йому на одній горі.

Авраам негайно зібрався в дорогу разом з Ісааком і на третій день дійшов до тої гори. Там він побудував жертвінник, поклав на нього дрова, а на них зв'язаного Ісаака, узяв ніж та хотів уже заколоти сина, коли почув з неба голос

ангола Господнього, який сказав йому, щоб він не підносив руки своєї на юнака і що Бог тепер бачить його віру та слухняність.

Авраам тоді ж побачив коло себе ягня, що заплуталося в кущах, та приніс його в жертву Богові замість сина свого.

За таку віру та слухняність Бог благословив Авраама та обіцяв, що у нього буде багато нащадків, та що з його роду буде походить Спаситель Світу. Таке благословення та обітниця були пізніше підтвердженні також Ісааку та його сину Іакову.

ІАКІВ ТА ІСАВ.

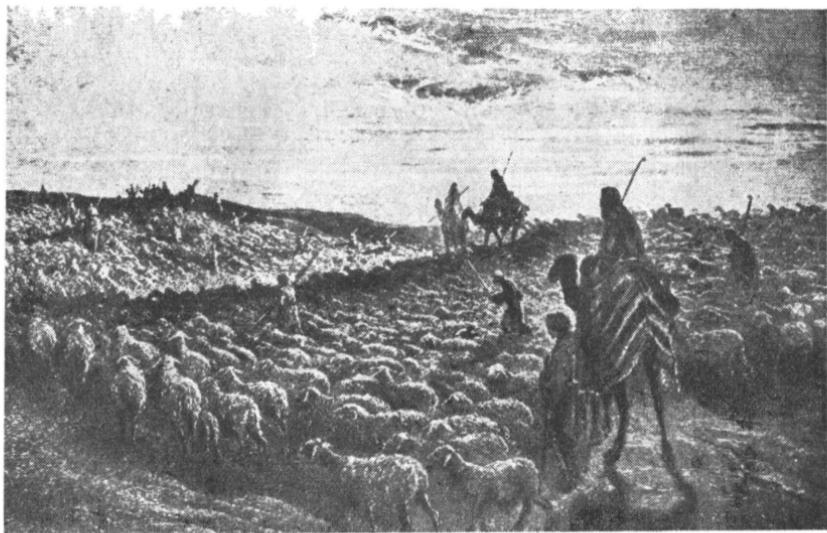
У Ісаака та його дружини Ревеки було два сина: Ісав та Іаків, якого ще прозвали Ізраїлем. Відчувиши, що наближається час умирати, Ісаак захотів поблагословити своїх синів. Жінка його Ревека привела до нього спершу Іакова. В цей час Ісаак був уже сліпим і він спочатку поблагословив Іакова, призываючи на нього всяку ласку від Бога, та сказав, що брат його буде коритися йому; а пізніше, за проханням Ісаава, поблагословив і його. Після цього Ісав зненавидів Іакова за те, що благословення того мало першенство, навіть погрожував забити його. Тоді Іаків, за порадою матері, утік на землю своєї матері у Месопотамію (країну, що знаходиться поміж ріками Тигр та Ефрат), до брата її Лавана. Він мав перебути там, поки не мине гнів Ісава. Крім того, мати радила йому посватати одну з дочок Лавана.

СОН ІАКОВА.

Відійшов Іаків з дому батьківського надвечір. Незабаром настала ніч. Довелося Іакову заночувати в полі одному. Він поклав собі камінь під голову та швидко заснув. У сні він побачив великі сходи, височиною до неба; анголи сходили та підіймалися по них; на горі стояв Сам Господь. Він сказав Іакову:

«Я Бог Авраама та Ісаака! Не бійся; землю, на якій ти лежиш, Я дам тобі і нащадкам твоїм; нащадків же у тебе буде, як піску морського і в Насінні твоєму будуть благословені всі племена земні.»

Тут, під Насінням, або Нащадком його, через якого будуть благословені, щебто стануть щасливими, всі народи,

треба розуміти Спасителя. Сходи ж, що з'еднували небо й землю, провіщали Божу Мати, через котру Син Божий зійшов на землю, щоб спасти людей.

Прокинувшись зі сну, Іаків приніс Богові вдячну жертву, виливши на камінь олію та назвав це місце Вефіль, що значить дім Божий.

Після цього, з надією на допомогу Божу він спокійно продовжував свою путь до Месопотамії.

Через кілька літ Іаків, або Ізраїль, як Бог назвав його, щасливо повернувся відти до батька свого, в землю Ханаанську, з великою родиною та майном. Ісав, що давно не бачив брата свого, радісно зустрів його. Від нашадків Іакова-Ізраїля і походить нарід ізраїльський, або жидівський.

ЮСИФ ТА ЙОГО БРАТИ.

Іаків мав усього 12 синів. Від цих синів і походить 12 колін, або племен, народу жидівського.

З усіх своїх дітей найбільше любив Іаків одного з наймолодших синів, Іосифа, що відзначився невибагливістю, тихістю та правдивістю. На відзнаку цієї любові, пошив батько Іосифу гарний одяг. Через це брати заздрити Іосифу та не любили його.

Але нелюбов братів до Іосифа ще більше зросла, коли той розповів їм одного разу свої сні, які провіщали, що старші брати вклоняться йому. Бачив Іосиф сон, нібіто він з братами своїми вяже у полі снопи. Іосифів сніп стояв рівно, а снопи братів уклонилися йому. Іншого разу побачив Іосиф сон, нібіто сонце, місяць та одинадцять зірок вклонилися йому. Брати і навіть батько не могли повірити тому, що колись доведеться вклонятися Іосифу.

ПРОДАЖ ІОСИФА В РАБСТВО.

Ця заздрість і нелюбов братів до Іосифа зрештою спонукала їх зробити великий злочин. Одного разу пасли вони товар далеко від своєї домівки. Батько, турбуючись за них, відрядив Іосифа відшукувати та одвідати їх. Брати ще здалека побачили Іосифа, який наблизався до них, та промовили один до одного:

«Оце йде той, що бачить сни; нумо, вб'emo його і подивимося, чи справдяльства тоді вони.»

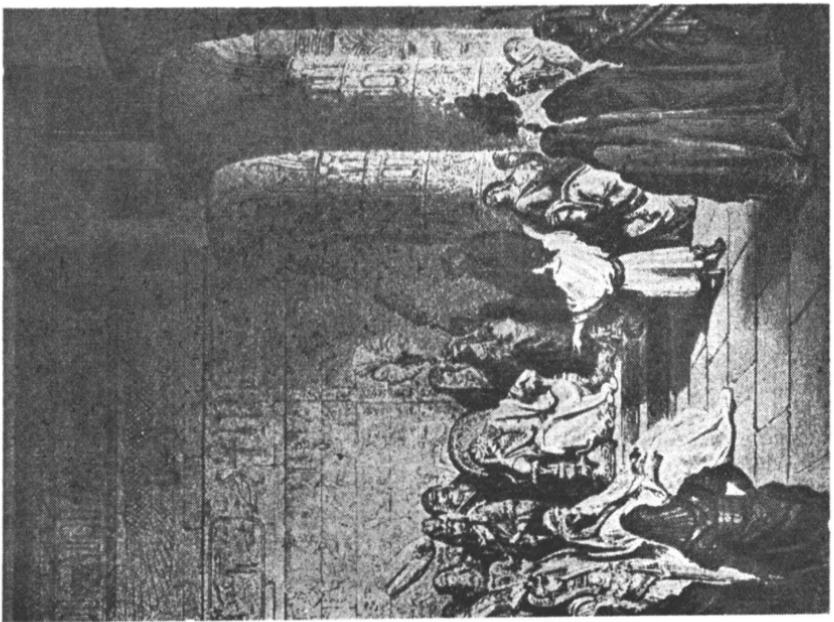
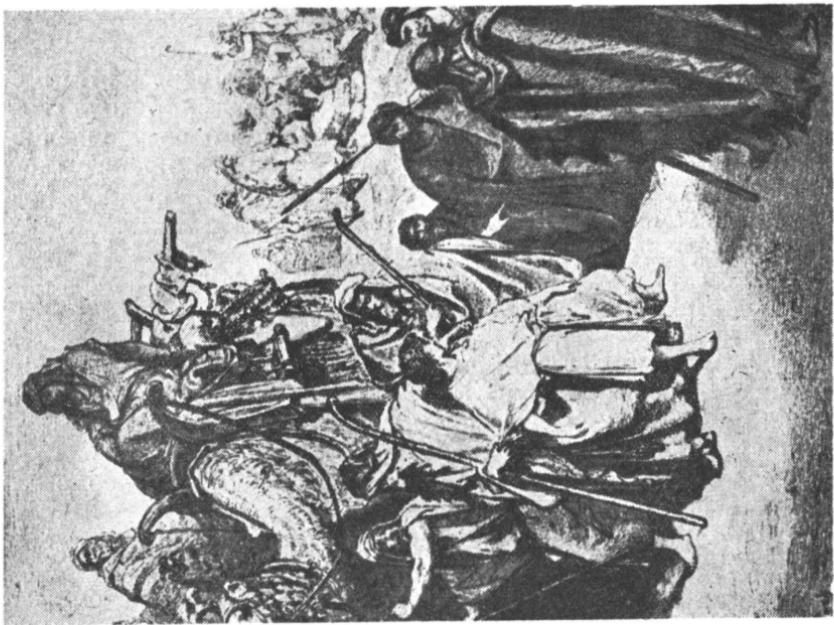
Але, за радою одного з братів, Іуди, вирішили вони не вбивати Іосифа, тільки продати його купцям, які на той час їхали повз них, везучи крам до Єгипетської землі. Так і було зроблено. Продано було Іосифа за 20 сріблляників.

Після продажу брати зняли з Іосифа той гарний одяг, в який він був убраний, вимостили кров'ю козляти та відіслали до батька. При цьому переказали, що цей одяг вони знайшли в полі і турбууються, чи не Іосифів він.

Побачивши скривавлений одяг, гірко заплакав батько, бо переконаний був, що загинув Іосиф, пірваний хижими звірями. І довго ще після того сумував батько за своїм улюбленим сином.

ВЕЛИКА СЛАВА ІОСИФОВА У ЄГИПТІ.

Купці, між тим, привезли Іосифа до Єгипту та продали його там одному царедворцю, на ім'я Пентефрій, або Потифар. Незабаром Пентефрій полюбив Іосифа за його лагідну вдачу та призначив його на управителя свого дому. Але дружина Пентефрія, дуже недобра та зла жінка, почала зводити на Іосифа різні наклепи. Пентефрій повірив своїй дружині та наказав ув'язнити Іосифа. У в'язниці так само Іосиф незабаром здобув собі загальну любов та повагу. Бог,

що бачив невиновність Іосифа, дав йому особливе знання — уміння тлумачити всілякі сни.

Одного разу цар єгипетський, що звався фараон, побачив два сни. Перший раз приснилося фараону, нібито він стоїть на березі ріки; з тої ріки вийшло спочатку сім корів відгодованих, пізніше сім корів дуже худих; худі корови з'їли відгодованих, але самі не поговщали. Другий сон був такий: у полі, на одній стеблині, спочатку виросло сім колосків повних, з зерном, пізніше з'явилися ще сім колосків порожніх, без зерна. Порожні колоски з'їли повні, але від того самі зерна не приdbали, залишаючись порожніми.

Ніхто з царедворців не міг пояснити фараону цих снів, поки один із них не згадав, що у в'язниці є людина, на ім'я Іосиф, яка уміє тлумачити найрізноманітніші сни.

Фараон звелів покликати Іосифа, і той усе пояснив: обидва сни, сказав Іосиф, означають одне і те ж: спочатку буде сім літ урожайних, після того сім літ голодних. При цьому Іосиф порадив фараону знайти розумну людину, що змогла б під час доброго врожаю зробити великі запаси хліба на час голоду.

Фараон залишився дуже задоволений тлумаченням снів і доручив справу заготівлі хліба самому Іосифові. В подяку за добру раду, крім того, призначив фараон Іосифа за начальника цілого Єгипту.

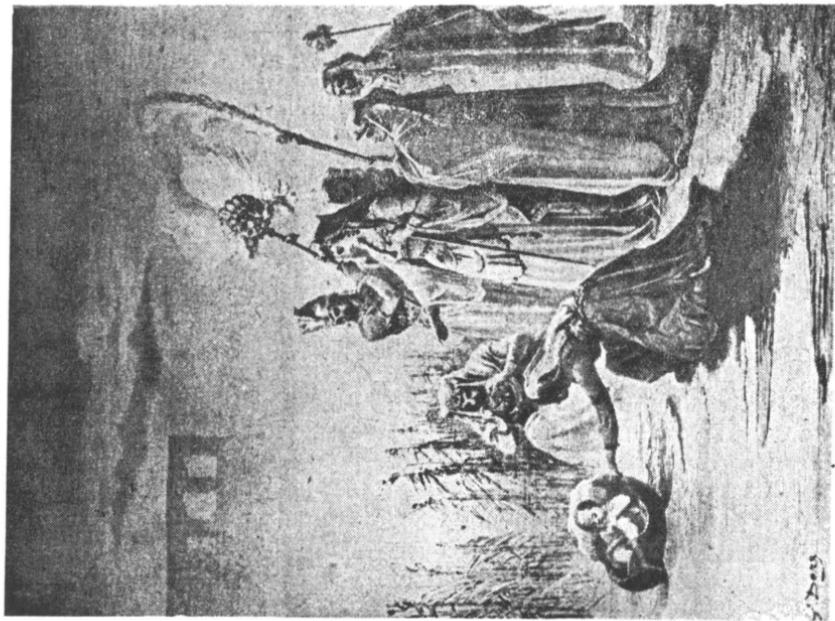
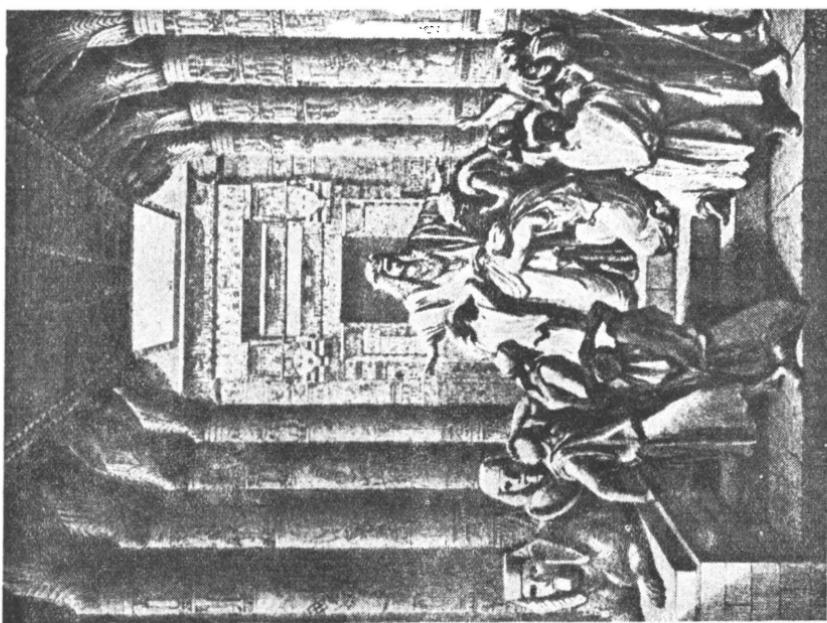
Таким чином прославився Іосиф у Єгипті і незабаром став там другою особою після фараона.

Тим часом усе сталося так, як сказав Іосиф. Після сіми урожайних років, під час яких було зроблено великі запаси хліба, надйшли роки голодні. Іосиф тоді почав усім продавати той хліб, що його запасли.

ЗУСТРІЧ ІОСИФА З БРАТАМИ ТА ПЕРЕСЕЛЕННЯ ІАКОВА З РОДИНОЮ ДО ЄГИПТУ.

Голод, що запанував у Єгипті, розповсюдився також і на землю Ханаанську. Чутки про те, що в Єгипті можна дістати хліба, поширилися далеко. Чув про це також Іаків. Він відрядив тому своїх синів до Єгипту, щоб вони там купили для цілої родини хліба.

Приїхавши до Єгипту, сини Іакова одвідали Іосифа, але не пізнали у славетному єгипетському вельможі свого брата і вклонилися йому до землі. До того ж Іосиф звернувся до них не жидівською мовою, але єгипетською, через перекладача.

Іосиф же своїх братів пізнав одразу, але хотів випробувати їх, переконатися у тому, чи виправилися вони. Він сказав їм:

«Мені здається, що ви є розвідчики, що ви приїхали сюди не за тим, щоб купити хліба, лише для того аби розвідати тут усе.»

«Ні», — відповідали брати, — «ми є чесні люди і приїхали сюди з землі Ханаанської, щоб купити собі хліба. Всі ми є діти одного батька, нас було 12 братів, але один давно загинув, а наймолодший залишився у дома з батьком.»

«Коли ви кажете правду», — сказав їм на це Іосиф, — «то привезіть до мене молодшого брата, а один з вас тим часом зостанеться тут.»

Він звелів насыпати їм повні міхи хліба, але одного з них, на ім'я Симеона, ніби в заклад, залишив у себе.

Наступного року брати Іосифа знову приїхали по хліб. Разом із ними приїхав і наймолодший брат Веніамін. Іосиф дуже зрадів, побачивши його, і від радощів сльози з'явилися на його очах. Щоб якось брати не помітили цього, він пішов до сусідньої кімнати та вмився там. Після того він запросив братів їсти. По обіді звелів насыпати їм знов повні міхи хліба, а у міх Веніаміна, крім того, покласти срібну чашу, з якої сам звичайно пив. Брати поїхали додому.

Тоді Іосиф наказав своєму управителеві наздогнати їх та обшукати, чи не знайдеться у кого з них чаша, що пропала. Знайшли чашу у міху Веніаміновім. Усі брати повернулися до Іосифа, припали до його ніг та мовили:

«Пане наш! ми не брали твоєї чащі; це, певно, Бог карає нас за старі наші гріхи. Тепер усі ми будемо твоїми рабами.»

«Ні», — відповів Іосиф, — «усі ви можете іхати додому, а у себе за раба я залишу тільки того, у кого знайдено було чащу.»

Тоді один з братів, Іуда, сказав Іосифу:

«Пане наш! батько наш є дуже старий, а цього сина він особливо любить: я обіцяв привезти його цілим додому: тому краще я зостануся тут як раб, замість нього; а він нехай іде з братами додому, інакше наш старий батько вмре з горя.»

Іосиф не міг більше стримувати себе, наказав усім слугам вийти з приміщення, заплакав і сказав братам:

«Адже я Іосиф, брат ваш, котрого ви продали в Єгипет.»

Брати побачили, що це дійсно він, засмутилися і не могли нічого відповісти. Але Іосиф сказав їм:

«Не сумуйте тепер і не жалкуйте за тим, що ви продали мене до Єгипту; Бог зробив це, щоб врятувати ваше життя.»

Після цього він сказав їм повернутисяскоріше додому, розповісти про все батькові і разом з ним переселитися до Єгипту, тому що минуло тільки два голодні роки, лишається ще їх цілих п'ять. Після цього, плачуучи з радощів, почав він обійтися і цілувати Веніаміна й інших братів.

Зрадів дуже старий батько, довідавшись, що Іосиф є живий і до того у такій пошані в Єгипті. Він переселився з дітьми і унуками та всім майном своїм до Єгипту. Іосиф радісно зустрів свого батька Іакова, оселив його з цілою родиною в найплодючішій долині Гесемської місцевості і дбав про нього та про братів своїх до самої своєї смерті.

РОЗМНОЖЕННЯ ЖИДІВ У ЄГИПТІ.

Коли Іосиф та брати його повмирали, нащадки їхні продовжували залишатися у Єгипті та все більше і більше розмножувалися. Зрештою утворився цілий народ, що називаний був народом ізраїльським або жидівським, а люди його називалися ізраїльтянами або жидами.

Так минуло досить багато часу. Нові фараони не знали про велиki заслуги Іосифа перед Єгиптом, а швидке розмноження жидів почало їх дуже турбувати. Вони боялися, що цих чужесторонців не стало в країні більше, ніж самих египтян.

Щоб зменшити розмноження жидів, почали фараони виснажувати їх найтяжчими роботами. Головним чином це були роботи по будуванню велетенських надгробних пам'ятників єгипетських, так званих пірамід. Не бракувало, правда, і іншої важкої праці по будуванню каналів, доріг, тощо.

Але чим тяжчі роботи доручалися жидам, тим більше вони множилися. Нарешті, один з фараонів наказав убивати або кидати до річки усіх новонароджених жидівських хлопчиків. Тоді Бог змилосердився над жидами та післав їм визволителя. Це був Моїсей, що походив з коліна, або родини, Левіної.

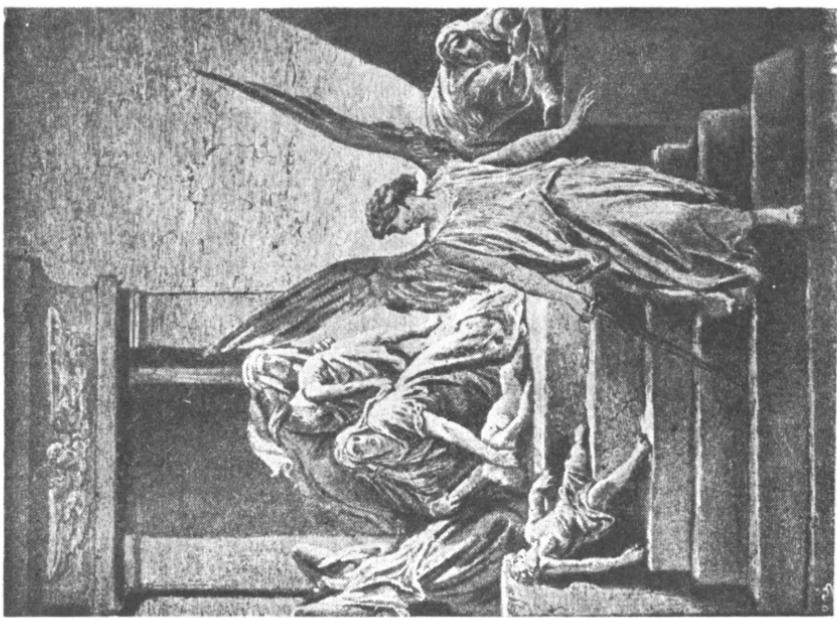
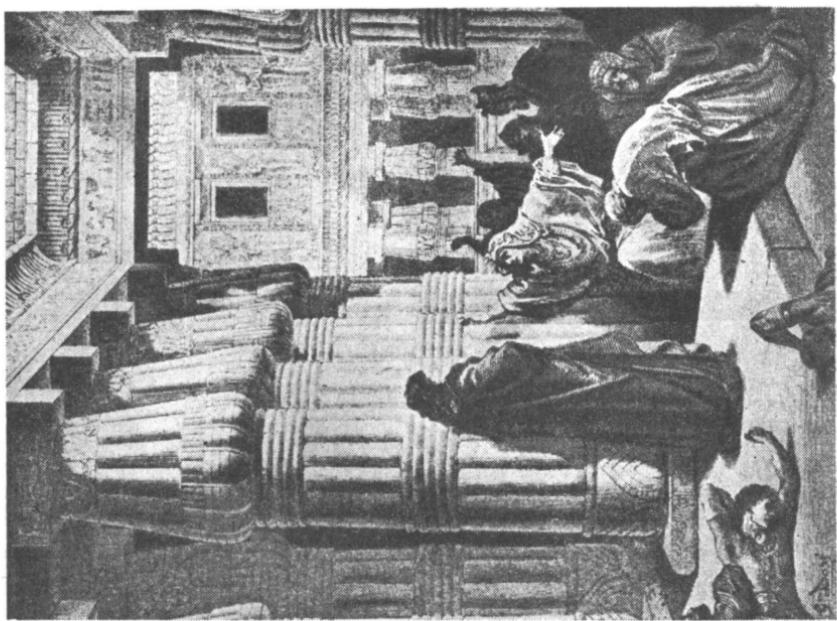
Н. ПІСАН

НАРОДЖЕННЯ ТА ДИТИНСТВО МОЇСЕЯ.

Коли народився Моїсей, мати три місяці ховала його від єгиптян. Побачивши, що далі вже немає змоги це робити, поклала вона дитинку до кошика та залишила його на березі ріки в очереті. Сестра ж її, Маріям, здалека дивилася, що станеться з дитиною.

І ось вона побачила, що до того місця наближається донька фараона з служницями, щоб скупатися. Царівна помітила кошик і наказала принести його до неї. Побачивши в кошику дитинку, що плакала, донька фараона змилувалася над нею і наказала взяти її з собою. Тоді Маріям підійшла до неї та запитала, чи не треба пошукати для дитини мамки. Царівна попросила її піти і пошукати. Маріям післала, ніби мамку, мати дитинки. Донька фараона сказала їй, щоб вона взяла дитину і вигодувала її, а за це дістане добру заплату. Та, розуміється, охоче погодилася на це. Так, під виглядом мамки, виховала власна мати свого сина.

Коли дитина трохи зросла, привела мати її до фараонової доньки, і та взяла хлопця до себе, і був він в неї, як

її рідний син. Названий був хлопець Моїсей, що значить вийнятий з води.

ВТЕЧА МОЇСЕЯ З ЄГИПТУ

Турботами доньки фараона^{нової} Моїселя було навчено усієї премудрости єгипетської, як родича фараона. А коли він став дорослий, призначено його було на добру посаду при фараоні. Але Моїсей зізнав, що він є з походження жид, що у нього є рідна мати, є сестра і є брат старший Аарон.

Дуже вболівав Моїсей також, бачучи тяжкі страждання жидів. Одного разу побачив він, як єгиптянин бив жида. Моїсей заступився за жида і вбив єгиптянина. Побоюючись, що фараон розгнівається на нього за це і скарає його на горло, Моїсей утік з Єгипту до землі Мадіямської (Аравії) і оселився там у священика Йотора. Тут Моїсей одружився з донькою його і пас у нього його вівці.

Незабаром той фараон, що переслідував Моїсея помер. Але новий фараон ще гірше пригноблював жидів. Моїсей зізнав про це і дуже сумував з приводу недолі його народу.

ПОКЛИКАННЯ МОЇСЕЯ. НЕОПАЛИМА КУПИНА

Одного разу Моїсей пас свої вівці поблизу гори Хорив. Раптом він побачив кущ, що горів, але не згорав (неопалима купина). Моїсей здивований підійшов до нього і почув з нього голос Божий. Бог сказав йому, що Він хоче вивести народ жидівський з Єгипта до землі Ханаанської, де жили раніше Авраам, Ісаак та Іаків і яку Він обіцяв дати їм та їх нащадкам:

«Іди до фараона», — сказав Моїсею Бог, — «та виведи народ Мій з Єгипту.»

При цьому Бог дав йому силу творити чуда, аби кожний міг побачити, що Моїсей післав сам Господь.

Зараз же після цього Моїсей повернувся до Єгипту та удався до фараона, щоб той відпустив народ жидівський з Єгипту, кажучи, що це є повеління самого Бога.

КАРИ ЄГИПЕТСЬКІ ТА ВИХІД ЖИДІВ З ЄГИПТУ.

Фараон не захотів відпустити жидів з Єгипту. Він сказав:

«Я не знаю Бога жидів і не відпушу їх.»

Але Господь приборкав фараона і примусив послухатися, покаравши єгиптян протягом одного року 10-ма величими нещастями, або карами.

Перша кара була та, що вся вода у єгиптян перетворилася у кров і її не можна було пити. Під час інших кар з'явилася була на землі Єгипетській сила жаб, так що нічого не можна було ані пити ані їсти, потім мучили єгиптян комахи, мухи, сарана, був великий падіж худоби, великий град побив увесь урожай землі й інше.

Кожного разу, коли Бог насилив на землю Єгипетську кару, обіцяв фараон відпустити жидів, але як тільки кара минала, відмовлявся від своєї обіцянки.

Нарешті надійшла остання, десята, найстрашніша кара: ангол Господень обійшов землю Єгипетську і в одну ніч усі первенці єгипетські повмирали. Після цього фараон наказав негайно покликати Моїсея і сказав йому, щоби він якнайскорше виходив з народом жидівським з Єгипту. Жиди були готові і зараз же вийшли з Єгипту до землі Ханаанської. А фараон, через короткий час, знов надумався і з великим військом кинувся переслідувати їх.

ПАСХА ЖИДІВСЬКА.

Напередодні виходу жидів з Єгипту, в ту ніч, коли ангол-винищувач убивав усіх первенців єгипетських, кожна жидівська родина зобов'язана була, за Божим велінням, заколоти ягня, що не мало в собі жадної вади (ягня непорочне), спекти його та їсти його разом з гіркими травами та прісним (несолоним) хлібом. Істи ягня треба було, не ламаючи його кісток, а кров'ю його повинні були жиди покропити двері своїх домівок. Бачучи цю кров, ангол-винищувач минав їхні domi.

Це ягня свідчило про Ісуса Христа і провіщало, що проліята на хресті кров Його врятує людей. Господь звелів жидам пізніше щороку святкувати день свого виходу з Єгипту і в цей час заколювати та їсти ягня. Цей святковий день названо було Пасхою. Ягня, що його забивали та їли в цей день, називалося пасхальним ягням. Саме ж слово Пасха значить проходження повз, або визволення з біди.

ЧУДА БОЖІ ПІД ЧАС ПОДОРОЖІ ЖИДІВ

Господь був дуже милосердний до жидів та створив багато чуд під час їхньої подорожі з Єгипту до землі Обі-

тованої. Зроблено було це також для того, щоб зміцнити їх у вірі.

Як тільки жиди вийшли з Єгипту, з'явився перед ними стовп, що удень подібний був до хмарки, а вночі був вогняний та вказував їм шлях.

На третій день після виходу з Єгипту, жиди підійшли до Червоного (або Чермного) моря. Тут вони з жахом побачили, що їх наздоганяє єгипетське військо на чолі з самим фараоном. Як вже було сказано вище, фараон, давши дозвіл жидам вийти з Єгипту, незабаром передумав і з військом почав наздоганяти жидів, щоб знову примусити їх працювати на тяжких роботах.

Моїсей, за Божим велінням, піdnіс свої руки над морем. Зараз же піdnявся сильний вітер, що віяв цілу ніч; він зігнав з дна моря воду і жиди вільно перейшли на другий берег. А вода морська стояла по обидва боки як водяні стіни.

Єгиптяни думали, що вони теж зможуть перейти в такий спосіб море, і рушили слідом за жидами. Але Моїсей знов простягнув свої руки, вода з'єдналася і потопила єгиптян.

Одного разу жиди дісталися до такого місця, де була гірка вода. За Божим указанням, Моїсей поклав у воду одне дерево, і вона стала придатною для пиття. Іншого разу прийшли жиди туді, де зовсім не було води. Бог звелів Моїсею вдарити палицею по кам'яній скелі, і з неї витекла гарна вода до пиття.

Зрештою, у жидів скінчився увесь хліб і вони не мали що їсти. Моїсей помолився Богові, і він післав їм з неба манну. Вона була подібна на білу дрібну крупу, а смаком нагадувала борошно, змішане з медом. Манна випадала щодня під час їхньої подорожі, за винятком суботи.

Коли жидам набридала ця страва і вони захотіли м'ясина, Бог післав їм силу перепеличок; жиди споживали їхнє м'ясо, і багато з них їли його без усякої міри. За цю нестриманість Бог покарав багатьох жидів смертю. Місце, де їх було поховано, так і назвали гробами примхи та нестриманості.

СИНАЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

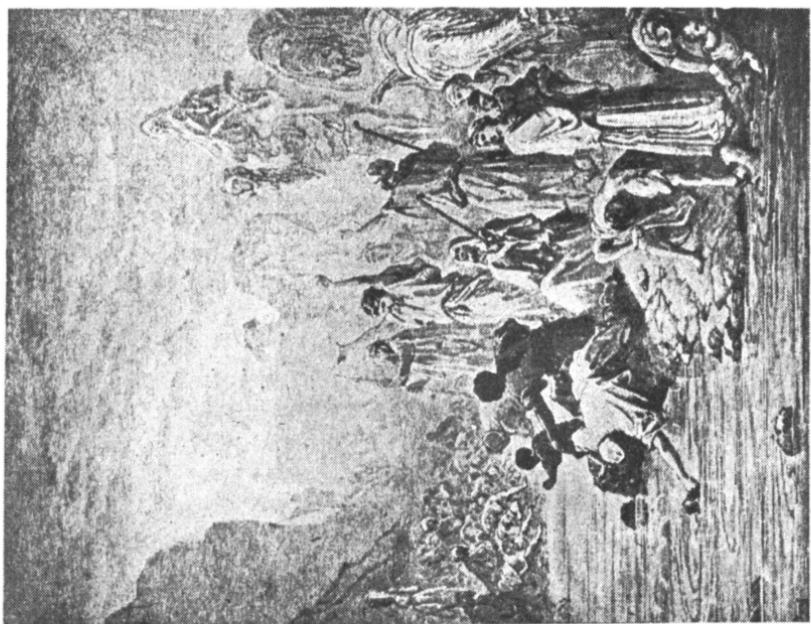
На 50-тий день після виходу жидів з Єгипту, Моїсей, за Божим повелінням, привів їх до гори Синаю; на цій горі Господь явив їм Свою присутність. Гора дуже коливалася, з неї підіймався дим, над нею стояла густа хмара, блискalo, і риміло, лунали голосні звуки сурми. Потім усе затихло і чути було голос Божий: «Я є Господь Бог твій, нехай не буде у тебе інших богів, крім Мене.»

Господь тут виголосив десять заповідей про любов до Бога та до близьких і наказав дотримуватися їх. Пізніше Моїсей, знову таки за велінням Божим, підійнявся на гору, і Господь дав йому дві скрижалі, або кам'яні дошки, де записано було 10 заповідей.

Крім того, Бог дав Моїсею різні інші закони, які звелів записати та оголосити людям. Також звелів Бог побудувати скінню — переносний храм Божий — з усіма церковними принадлежностями.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ БОЖИХ, ДАНИХ НА ГОРІ СИНАЮ

1. Я Господь Бог твій; нехай не буде у тебе інших богів, крім Мене.
2. Не роби собі ідола, або чогось схожого до того, що

на небі вгорі, або на землі долі, або в водах під землею, не поклоняйся їм і не служи їм.

3. Не згадуй імені Господа Бога твого надаремно.
4. Пам'ятай день святий святкувати; шість днів працюй і роби в них всі діла свої, а день сьомий — свято Господу Богу твоєму.
5. Шануй батька свого і матір свою, і добре тобі буде і довго житимеш на землі.
6. Не вбивай.
7. Не перелюбствуй.
8. Не крадь.
9. Не будь свідком неправдивим на ближнього свого.
10. Не жадай жони приятеля свого, не жадай дому ближнього свого, ні поля його, ні слуги його, ні служниці його, ні вола його, ні осла його, ні всякої скотини його, ні чогось іншого, що є в ближнього твого.

СКИНІЯ.

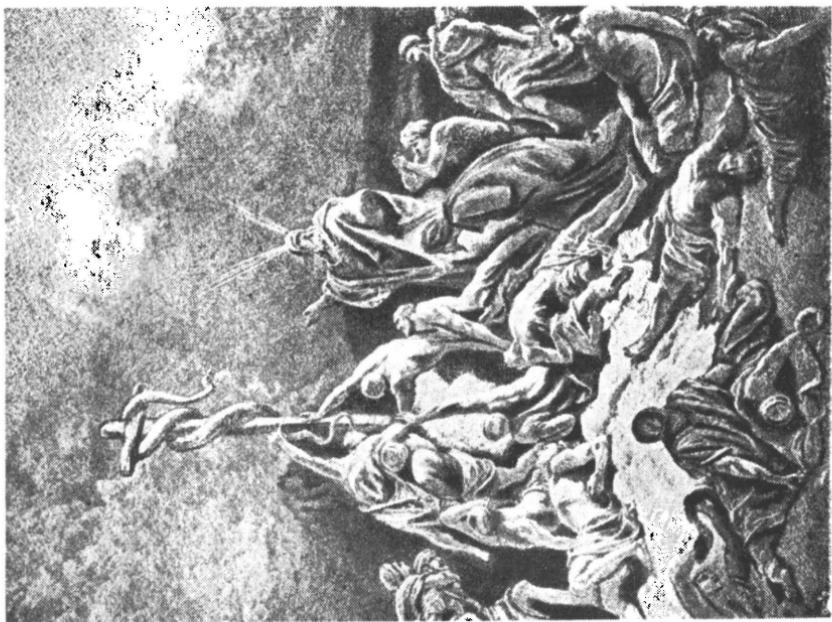
Скиння подібна була до шатра. Вона мала три відділи: двір, святилище та святеє святих.

У двір входили люди для молитви; тут стояли жертвінник та умивальниця. До святилища могли входити тільки священники; там були сьомисвічник, стіл з хлібами предложення та кадильний вівтар (кадильниця). До святого святих мав право входити лише первосвященник, або архієрей, тільки один раз на рік; тут стояв кивот або ковчег заповіту.

Це була скрия, зроблена з дерева, обкладена зсередини та зовні золотом, з золотим накриттям та з золотими постлаттями двох херувимів. Скрия мала по боках по два золотих кільця, куди вкладали позолочені палиці, щоб носити її. В ковчезі заповіту зберігалися дві скрижалі, чаша з манною та жезл Аарона, брата Моїсеевого, який розців був та вкрився квітами, коли обирали первого первосвященника.

Моїсей освятив скриню з усіма її принадлежностями, і при цьому слава Господня, у вигляді хмари, вкрила її та з того часу завжди знаходилася над нею.

Для служіння при скринії було визначено первосвященника, священників та звичайних служителів. На первосвященника було настановлено Аарона, священниками стали його чотири сини; звичайними служителями — інші на-

щадки Левія, сина Іакового, що названі були через це левитами. Це було зроблено за велінням Божим, щоб завжди старший з роду Ааронового був первосвященником, інші ж з цього роду були священиками.

Коли обирали Аарона, зібрано було жезли (палиці) від усіх старших юдейських родин. З цих жезлів Ааронів жезл за одну ніч розцвів та вкрився квітами. Це була вказівка, що Бог обрав Аарона на первосвященника.

ЗАСУДЖЕННЯ ЖИДІВ НА СОРОКАЛІТНЕ БЛУКАННЯ В ПУСТЕЛІ.

Перейшовши пустелю, жиди підійшли до землі Ханаанської, або Обітованої. Моїсей надіслав туди 12 чоловік, по одному з кожного коліна (роду) юдейського, аби вони оглянули усю землю; в іхньому числі були Іисус Навін та Халев.

Коли розвідчики повернулися, то двоє з них, саме Іисус Навін та Халев, висловили своє задоволення з того, що земля ця є дуже родюча, решта ж, не заперечуючи цього, сумували, що живе там могутній нарід, має великі і міцні міста-фортеці, що землю ніяк не звоювати, що навпаки тут загинуть усі.

Жиди почали плакати та ремствувати, нащо їх даремно виведено було з Єгипту. Моїсей з Аароном та Іисус Навін з Халевом почали заспокоювати всіх, кажучи, що треба вірувати та покладати надію на Бога, що коли Він раніше допомагав їм у всьому, то не залишить їх і тепер.

Але люди не слухали їх, гнівалися і, навіть, хотіли побити їх камінням. За те, що жиди так мало вірували в Бога і таку малу надію покладали на Його допомогу, Бог об'явив їм, що вони повинні знову повернутися до Червоного моря, знову подорожувати в пустелі і що до землі Ханаанської увійдуть вони тільки через 40 літ.

МІДЯНИЙ ЗМІЙ. СМЕРТЬ МОЇСЕЯ

Під час свого сорокалітнього блукання в пустелі, жиди в одному місці, за свої постійні нарікання на Бога, були покарані появленням сили отруйних змій. Від тих змій загинуло багато людей. Жиди покаялися та просили Моїсея, щоб він помолився за них Богові. Бог змиливався та звелів

Моїсеєві зробити мідяного змія і піднести його високо вгору, як прапор. Хто з покусаних зміями встигав з вірою глянути на мідяного змія, той одужував.

Цей мідяний змій є прообразом розп'ятого на хресті Іисуса Христа, який є Спасінням для всіх, що з вірою поглядають на Нього.

Коли минуло 40 літ, Моїсей привів жидів до землі Обітованої, помилувався сам здалеку нею і помер на горі Ноав. Так сповнилася обітниця Божа, що і сам Моїсей тільки побачить землю Обітовану, але не увійде до неї.

Було Моїсею всього 120 літ віку. Він написав перші п'ять священних книг Старого Заповіту (книги Буття, Вихід, Левіт, Числа, Второзаконня). В цих кни�ах оповідається про все, що було від створення світу аж до смерті Моїсея.

Після Моїсея вождем жидівського народу став Іисус Навін.

ЗДОБУТТЯ ЖИДАМИ ЗЕМЛІ ОБІТОВАНОЇ

Господь допоміг Іисусу Навіну ввести жидівський нарід до Обітованої Землі та здобути її. Коли Іисус Навін підійшов з усіма людьми до ріки Іордан, священники, за величчям Божим, взяли ківот заповіту і ледве увийшли у воду, як вона розділилася і весь нарід цілком вільно перейшов на той бік.

Коли пізніше жиди під керівництвом Іисуса Навіна почали здобувати міста землі Ханаанської, побачили вони, що місто Ієрихон оточене високими і міцними мурами, а тому його здобути дуже важко. За Божою вказівкою, священники, з озброєними вояками та у супроводі всього народу, кілька разів обнесли навколо міста ковчег заповіту, і мури Ієрихонські самі впали від згуки сурм священників та голосного крику всього люду жидівського.

Завоювавши землю Ханаанську, Іисус Навін поділив її на 12 дільниць, за числом 12 колін, або племен жидівських та дав кожному коліну одну дільницю.

СУДДІ

(з 1550 до 1100 року до Народження Христового)

Після смерті Іисуса Навіна, жиди почали пріятелювати з поганцями і переймати від них поклоніння ідолам. За це Бог не раз карав жидів: сусідні поганські народи напа-

дали на жидівський нарід, завойовували його та підпорядковували собі. Жиди багато лиха зазнавали від таких завойовань. Але такі нещастя робили їх розумнішими і примушували згадувати знову за Бога.

Коли жиди каялися, Бог давав їм визволителів, які є відомі під назвою Суддів Ізраїлевих. За Божим велінням, ці судді приймали на себе керівництво жидівським народом, перемагали ворогів, приносили спокій людям. Таких суддів різного часу було всього у жидів 13. Найбільше усівалися з них Гедеон, Самсон і Самуїл.

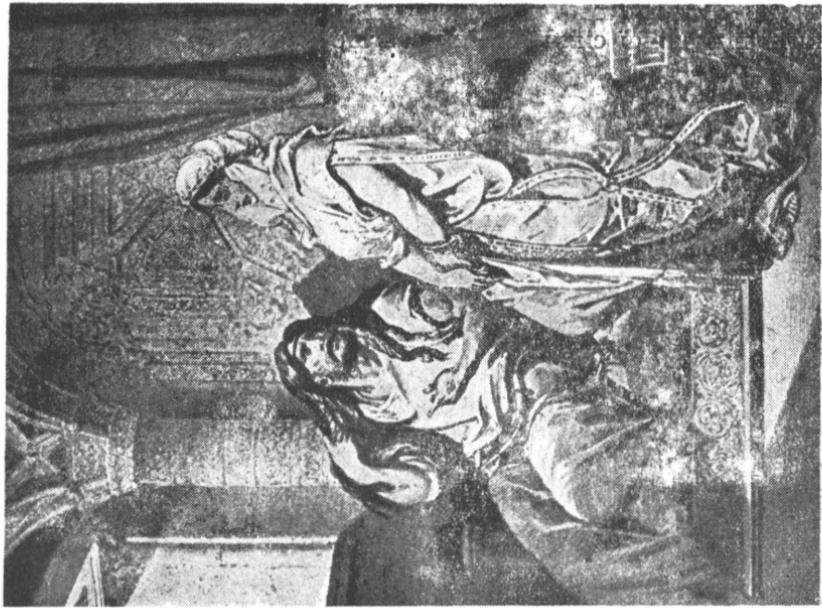
ГЕДЕОН

Одного разу на жидів напав один з таких поганських народів, саме мадіанитяни. Жиди звернулися з каяттям до Бога, і Він післав їм визволителя Гедеона. Сталося це так.

Коли мадіанитяни напали на жидівський нарід, сам Гедеон хотів теж кудинебудь втікти і почав молотити пшеницю, щоби взяти з собою хліба на дорогу. Але раптом з'явився перед ним ангол Господень і від імені Божого звелів зібрати військо та йти проти ворогів. Гедеон зібрав 32 тисячі людей.

Щоб жиди не думали, що перемога над ворогом залежить від їхньої сили, Бог сказав що цієї кількості людей є

забагато і звелів відпустити додому усіх несміливих і боягузів. Тоді у Гедеона залишилося тільки 10 тисяч. Бог сказав, що і цього забагато. Він звелів підвести їх до річки і узяти лише тих, що будуть пити воду з жмені, а не просто з річки. Виявилося, що таких, які пили воду з річки з жмені, були більш терплячими, є тільки триста чоловік.

I от з цією кількістю людей, всього 300 душ, з єдиною надією на Бога, Гедеон п'єреміг незчисленну кількість ворогів.

Вночі, коли вороги спали, він дав кожному з своїх воїків по одній сурмі, по одному смолоскипові та по одному глечику для прикриття цих смолоскипів, щоб вороги не помітили світла. Після цього він підійшов до ворожого табору та розмістив навколо нього своїх воїків. За певним гаслом воїки розбили свої глечики, запалили смолоскипи, голосно засурмили в сурми та вигукнули: «Меч Господень та Гедеонів!»

Вороги злякалися, думаючи, що на них напало дуже велике військо. В темряві, з переляку, вони почали вбивати одне одного, інші хотіли тікати, але їх наздоганяли та нищили воїки Гедеона. Весь табір і все майно ворогів стало здобиччю переможців. В подяку за визволення від ворогів, жиди запропонували Гедеону царську корону. Але він відмовився від неї, сказавши: «Нехай сам Бог царює над вами.»

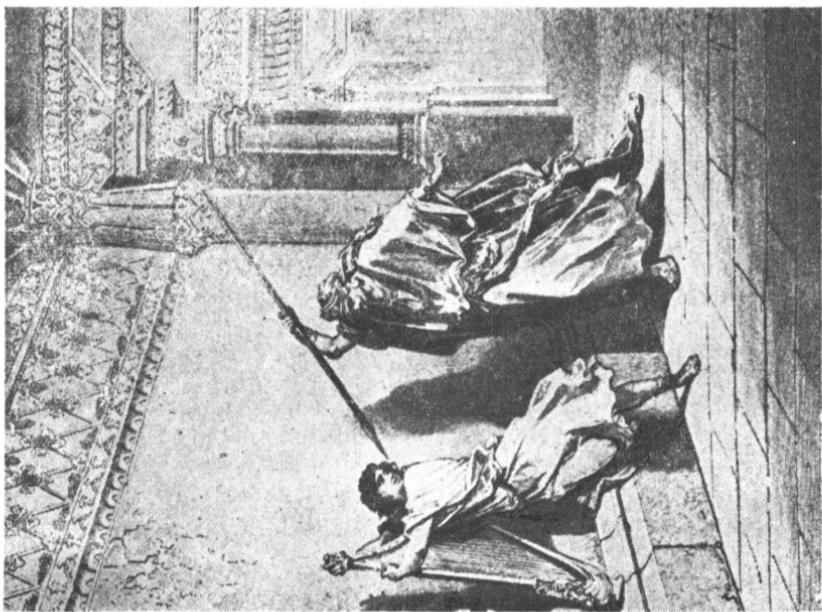
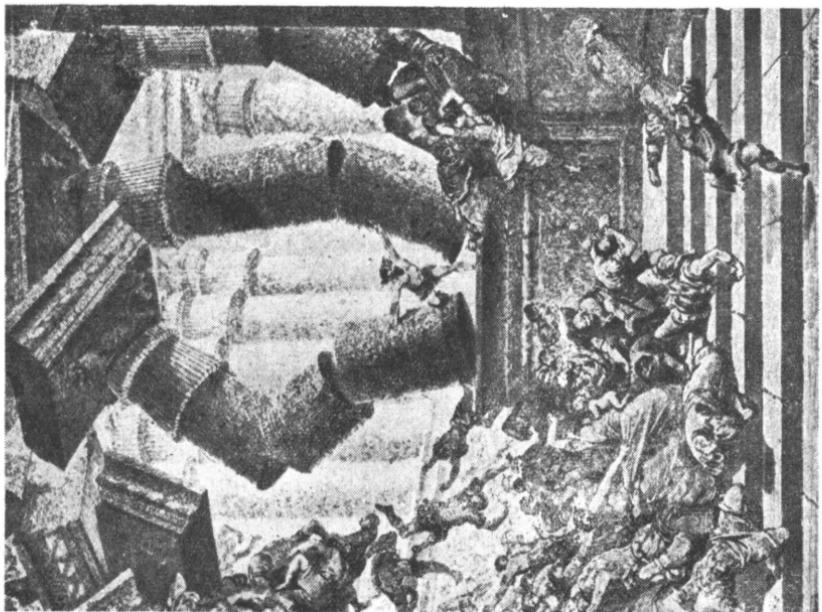
САМСОН.

Після смерті Гедеона жиди знову забули про Бога. Тоді Бог віддав їх до рук філістимлян, які довго непокоїли жидів. Коли ж вони звернулися з каяттям до правдивого Бога, Він знову дав їм визволителя. Це був Самсон.

З самого народження свого, Самсон був присвячений своїми батьками Богові і на знак цього не повинен був стригти своє волосся. Коли Самсон виріс, виявилося, що він має надзвичайну фізичну силу, яку дав йому Бог.

Одного разу накинувся на нього у полі лев. Самсон схопив лева за пащу та роздер хижака на дві половини. Іншого разу Самсон віслячими щелепами вбив до 1 000 філістимлян.

Якось Самсону довелося побувати у Газі — місті філістимлян. Він там затримався і залишився переночувати. Філістимляни довідалися про перебування у місті Самсона та змовилися засісти на нього біля міської брами, з тим щоб убити його, коли він буде виходити з міста. Опівночі Сам-

сон прокинувся, підійшов до брами, побачив що її зачинено, склонив її, підніс разом з засувами собі на плечі та виніс її на вершок гори, що була поблизу за містом.

Філістимляни не могли ніяк довідатися, відки Самсон має таку силу. Нарешті це пощастило одній жінці, яку полюбив Самсон, філістимлянці Даїлі. Вона вивідала у Самсона, що він є посвячений Богові і що коли обрізати у нього довге волосся, стане він зовсім безсилим.

Вона скористалася тим, що одного разу Самсон заснув у неї, обрізала під час сну волосся Самсонове і покликала філістимлян. Ті взяли його, викололи йому очі і посадовили до в'язниці.

Будучи ув'язненим, Самсон очистив свою душу каяттям і коли у нього знов виросло волосся, вернулася до нього і його сила.

Одного разу філістимляни привели Самсона до свого храму та почали знущатися з нього і насміхатися над Богом, Котрого він шанував.

Тоді Самсон вирішив пожертвувати своїм життям, щоби покарати ворогів свого народу. Він попросив, щоб його підвели до двох величезних колон, на яких тримався цілий будинок. Тут він, прикладавши на поміч Бога, вперся в них руками з такою силою, що зрушив їх з місця. Цілий будинок завалився і поховав під своїми руїнами понад 3 тисячі філістимлян, також і самого Самсона.

САМУІЛ

Самуїл, пророк та суддя, теж з дитинства був посвячений на служіння Богові при скинії. Бог, що через Самуїла відкривав свою волю людям, допоміг йому звільнити рідну землю від філістимлян та переконати жидів шанувати і славити правдивого Бога. Жиди дуже любили Самуїла, бо він добре керував ними.

Коли Самуїл став старим і немічним, він доручив керувати жидівським народом своїм синам. Але, на жаль, ті не були подібні до батька. Вони брали подарунки з підсудних людей і часто засуджували не винуватих, а винуватців виправдували. Жиди почали скаржитися Самуїлу на його синів. Нарешті вони захотіли, щоб у них, так як і у інших народів, був цар, який постійно керував би ними.

Самуїл звернувся з молитвою до Бога, і Бог сказав йому, що наступного дня прийде до нього одна людина, яку він повинен буде настановити на царя народу жидівського. Був це Саул, син Киса.

ЦАРІ. САУЛ. ЙОГО ЦАРЮВАННЯ.

Обрання Саула на царство сталося так. У одної людини з коліна Веніаминового, на імення Кис, зникли ослиці. Він вирядив сина свого Саула шукати їх. Саул узяв з собою одного з своїх служників і пішов на розшуки. Довго і без жадних наслідків шукали вони ослиць, що невідомо де зникли. Нарешті, за радою свого слуги, вирішив Саул звернутися до пророка Самуїла може, той укаже, де знаходяться ослиці.

Самуїл сказав Саулу, що ослиці самі прийдуть додому, а на Саула вилив священну оливу, як це було вказано від Бога, і тим самим помазав його на царювання; при цьому Дух Святий зійшов на Саула.

Коли пізніше нарід жидівський зібрався, щоб обрати собі царя, почали кидати жеребок, кому бути царем. Жеребок випав на Саула, сина Кисового. Так став Саул царем народу жидівського.

Спочатку Саул був дуже добрим царем. Але згодом він загордів і став непокірливим, не слухаючи велінь Божих. Так, одного разу Самуїл від імені Божого сказав Саулові, щоб той не починав війни з філістимлянами доти, доки не прийде він і не принесе жертви Богові. Але Саул не послухався Самуїла і сам приніс жертву. Тоді Самуїл об'явив Саулові, що за цей непослух царський престіл буде відібрано від його роду і передано іншому.

ОБРАННЯ ДАВИДА.

Так відступив Бог від Саула. Пророк Самуїл, за Божим повелінням, тим часом пішов до міста Вифлеєма і там помазав на царство Давида, сина Іессеевого, з коліна Іудиного. Дух Божий зійшов на Давида, а від Саула відійшов. Підпав тепер Саул впливові злого духа і охопили його сум та розпач. Щоб якось розважити царя, порадили царедворці Саулові звеселятися музикою. Вони сказали, що у місті Вифлеємі у Іессея є син Давид, що дуже гарно вміє грати на гуслях.

Давида було запрошено до царського палацу, і коли він грав на гуслях, тоді Саулові ставало легше і злий дух відступав від нього. Через це Саул дуже полюбив Давида. А що Давид є покликаний бути царем жидівським, він того не зінав.

ДАВІД І ГОЛІЯФ

Одного разу була у жидів війна з філистимлянами. Обидва війська зійшлися, і бій от-от мав розпочатися. Тоді з війська філистимлянського вийшов велетень, на ім'я Голіяф, озброєний з голови до ніг та, звертаючись до жидів, сказав:

«Нацо нам усім битися! хай краще хтонебутъ один з-поміж вас вийде на герць проти мене. Коли він мене вб'є, філистимляни покоряться жидам, коли я його переможу і вб'ю, тоді жиди покоряться філистимлянам і будуть служити ім!».

Але ніхто не насмілився вийти проти велетня, хоч цар Саул обіцяв велику нагороду відважному. Бачучи це, Голіяф почав насміхатися з боягузтва жидів та ганьбити їхнього Бога.

В той час Давид прийшов одвідати своїх братів, що були у війську, та приніс ім харчі. Почувши слова Голіяфа, Давид зразу зголосився битися з ним. Саул сказав Давидові:

«Ти є ще замалий, а той дуже міцний і з дитинства звик до війни.»

Давид на це відповів:

«Коли я пас вівці у свого батька, не раз приходив лев або ведмідь та хапали вівцю; я завжди наздоганяв його та виривав з пащі вівцю, а хижака вбивав; коли Господь раніше рятував мене від лева та ведмедя, то врятує і тепер від цього філистимлянина та допоможе перемогти його».

Тоді Саул погодився на герць. Давид поклав у свою торбинку п'ять невеличких камінців, а замість іншої зброї взяв лише одну пращу. Праща то є палиця, або просто розчеплення на одному кінці, або з келишком, або з ремінцем; туди закладався камінь і при допомозі палиці кидався.

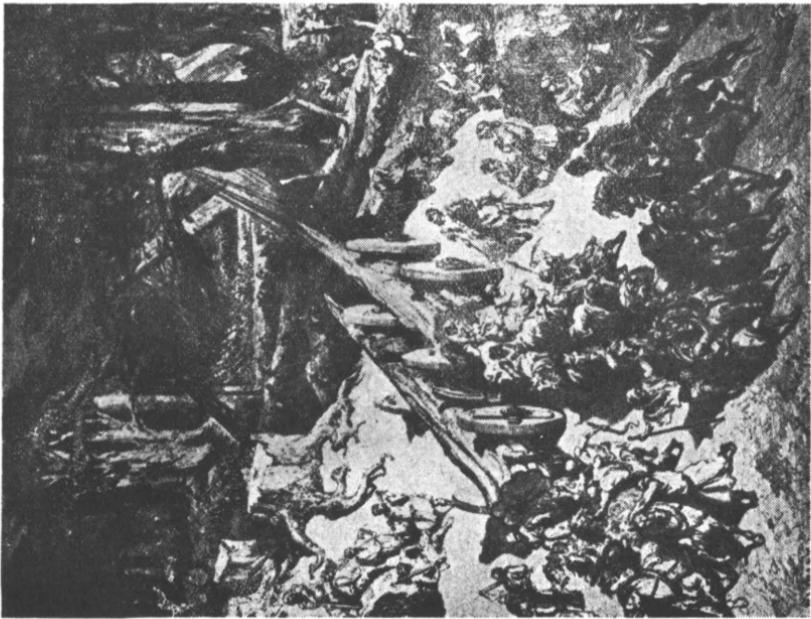
Озброєний лише однією цією пращею Давид вийшов проти Голіяфа. Той з глумом сказав:

«Хіба я є пес, що ти вийшов проти мене з ломакою та з камінням?»

Давид відповів:

«Ти виходиш проти мене з мечем та з списом, а я йду проти тебе з єдиною тільки надією на допомогу Божу!»

Почався герць. Коли Голіяф наблизився до Давида, той поспішив йому назустріч, вклав камінь у пращу та кинув його у велетня. Камінь влучив Голіяфові просто в чоло, і він упав непритомний на землю. Тоді Давид підбіг до Голіяфа та його ж мечем відрубав йому голову. Коли побачили це філистимляни, кинулися врозітч, а жиди погналися

за ними, багатьох побили і в такий спосіб одержали велику перемогу.

Коли Саул з Давидом поверталися після перемоги, жидівські жінки та дівчата з співами виходили їм назустріч та славили їх у піснях. При цьому вони прославляли Давида більше, ніж Саула. Про Саула вони співали, що він переміг тисячі, про Давида, що той переміг десятки тисяч ворогів. Чути це було дуже неприємно Саулові; він почав заздрити славі Давидовій, колишня любов змінилася на ненавість, і він, зрештою, вирішив його вбити. Тоді Давид утік від Саула в пустелю і перебував там аж до самої смерті Саула.

ЦАРЮВАННЯ ДАВИДА.

Після смерті Саула жидівським царем став Давид. Він царював 40 літ. Бог любив його за тиху вдачу та за його благочестя і завжди був до нього милосердний. Він допоміг Давиду перемогти багатьох ворогів та здобути місто Іерусалим. Це місто стало після того столицею жидівського царства. Тут Давид побудував нову скинню, замість старої Моїсеевої та переніс до неї дуже урочисто, з співами священних пісень, або псальмів, ковчег заповіту. При цьому принесено було також багато жертв Богові.

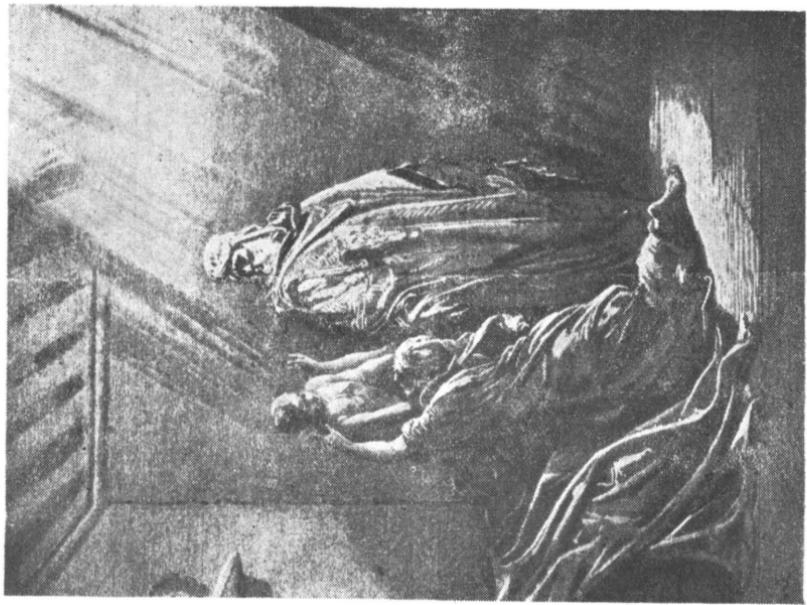
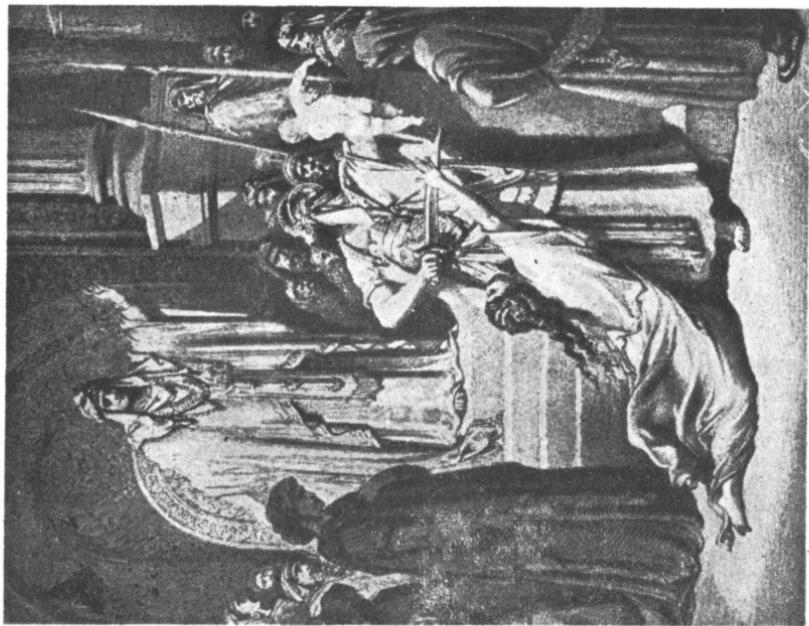
Але Давид уважав, що нова скиння побудована тимчасово. Він хотів на місці її збудувати великий храм Богові. Проте Бог відкрив Давидові, що цей храм збудує не він, тільки його син. Сам Давид не є достойний побудувати храм. бо він пролив багато людської крові. При цьому Бог обіцяв Давидові, що з його покоління буде походити Спаситель Світу — Месія.

Давид написав багато священних пісень, або псальмів. Псалми Давида читають, часом співають у церкві. Священна книга, де знаходяться усі ці псальми, зветься Псалтир.

ЦАР СОЛОМОН. ЙОГО МУДРІСТЬ

Після смерті Давида царем жидівським став його син Соломон. Його царювання було спокійним і щасливим.

Особливо вславився Соломон своєю мудростю. Цій мудрості Соломоновій дивувалися усі царі і народи. Свою мудрість Соломон випросив собі у Бога широю молитвою. Вия-

вив її він і в керівництві народом, і в своїх судових ухвалих, і в тих священних книгах, які він написав. От приклад мудрости Соломонової.

Одного разу прийшли до царя Соломона на суд дві жінки. Вони жили разом удвох. У однієї з них народився син. Через три дні народився син і у другої. Але її син зараз же уночі помер. Тоді жінка та поклала мертву дитину своїй товарищі, а собі взяла її живого сина. Ранком почалася у них суперечка, чий же син живий. Щоб довідатися, де правда, обидві звернулися до царя.

Соломон звелів принести меч і сказав:

«Розрубайте живу дитину на дві частини і дайте кожній жінці по половині.»

Та жінка, у якої дитина померла, погодилася на це, мовляв най і друга дитина буде мертвою.

Але мати живої дитини почала з слізьми просити царя не вбивати її, а краще віддати іншій жінці. Тоді цар сказав:

«Віддайте живу дитину тій жінці, що не хоче аби вбивати її: вона є мати дитини!»

Всі дивувалися великій мудрості царя.

ПОБУДОВА ХРАМУ.

Соломон прославився також побудовою величнього храму в місті Єрусалимі. Всім людям було до вподоби бачити велич, красу та багатство цього храму. Коли було закінчено будову храму, його було освячено і урочисто перенесено туди ковчег заповіту. В той час слава Господня у вигляді хмари вкрила та наповнила храм, а на принесені жертви упав з неба вогонь.

При усій своїй мудрості цар Соломон не завжди був вірним і благочестивим по відношенню до Бога. Так деякі з його жінок були поганки. Щоб догодити їм, він побудував для них поганські храми, і під старість часом і сам заходив до них.

Бог об'явив через це Соломонові, що після його смерті царство жидівське поділиться на дві частини і його синові дістанеться тільки менша частина. Так воно пізніше і сталося.

ПОДІЛ ЖИДІВСЬКОГО ЦАРСТВА. (За 980 ліг до Народження Христового.)

Після смерті Соломона, тільки два коліна-Іудине і Вениаминове, побажали, щоб у них царем був син Соломонів

Ровоам. Решта ж — десять колін, обрали собі на царя колишнього підданого Соломонового Іеровоама. Таким чином царство жидівське поділилося на два царства.

Те царство, де був царем Ровоам, складалося всього з двох колін і назване було царством Іудейським

Інше ж царство, що складалося з десятьох колін і де царем був Іеровоам, почало зватися царством Ізраїльським. При цьому розподілі храм Соломонів, разом із Єрусалимом, залишився в складі Іудейського царства.

Різною стала дальша доля обох цих частин жидівського народу.

ДОЛЯ ІЗРАЇЛЬСЬКОГО ЦАРСТВА

Царю ізраїльському Іеровоаму не подобалося, що його підданці ходили до царства Іудейського вклонятися та приносити жертви правдивому Богові в Єрусалимському храмі. Іеровоам боявся, що його піддані, еднаючися постійно з іудеями, полюблять іхнього царя Ровоама, а його самого позбавлять не тільки царювання, але й життя. Тому Іеровоам вирішив запровадити в своєму царстві поганську віру. Він наказав зробити з золота зображення двох тельців, поставив їх на межах своєї держави і сказав людям:

«Нащо вам ходити до Єрусалиму; ось перед вами зображення ваших богів, що вивели вас з землі Єгипетської.»

Люди послухалися Іеровоама і почали вклонятися поганським богам.

Після Іеровоама і інші царі ізраїльські були такі ж невірні. Вони зробили невірним іувесь народ Ізраїльський.

За це Бог покарав царство ізраїльське. Асирійський цар Салманассар зруйнував це царство, тих ізраїлитян, що лишилися живими, забрав у полон і відвів до своєї країни, а на їхне місце оселив поганців, своїх підданих. Вони стали зватися самарянами, за назвою головного міста Ізраїльського Самарії.

Самаряни прийняли віру в істинного Бога лише частково, тому що не покидали вони і своїх поганських звичаїв. З пророків визнавали вони лише одного Моїсея. Так загинуло Ізраїльське царство.

ДОЛЯ ІУДЕЙСЬКОГО ЦАРСТВА

В царстві Іудейському царі, що походили з роду Давидового, здебільшого були благочестивими і не покидали

шанування істинного Бога. Після Ровоама особливо вславився своїм благочестям цар Єзекія. За це Бог виявив йому велику свою милість. Так наприклад, коли асирийський цар Сеннахірім захотів заволодіти Іудейським царством і вже з великим військом підійшов до Іерусалиму, пророк Ісаїя від імені Божого оголосив Єзекії, що Бог врятує його. Дійсно, ангол Господень, протягом однієї ночі побив 185 тисяч асирийців; решта з соромом повернулася до своєї землі.

Онодга разу Єзекія дуже захорів. Пророк Ісаїя сказав, що він незабаром помре. Єзекія з слізами на очах благав Господа продовжити йому життя. Бог зараз же почув його молитву і через того ж пророка Ісаїю оголосив, що за три дні Єзекія видужас і буде жити ще 15 літ.

Але таких благочестивих царів, як Єзекія було в царстві Іудейськім небагато. Натомість частіше були царі невірні, нечестиві. Через них і ввесь нарід Іудейський так само зробився невірним. Пророк Ісаїя, за Божим велінням, об'явив, що за своє нечестя увесь нарід буде переможений, забраний у полон і перебуватиме там 70 літ. Так воно і сталося.

Прийшов до землі Іудейської з великим військом вавилонський цар Навуходоносор, погромив усе царство, зруйнував і спалив місто Іерусалим, разом із храмом Соломоновим, а всіх людей забрав до Вавилону. Це було за 585 літ до Народження Христового.

ПРОРОКИ

Після поділу жидівського царства на два, Ізраїльське та Іудейське, Бог особливо часто надсилає пророків. Це були люди, що за надхненням Духа Святого провіщали волю Божу, закликали до поклоніння Богові Єдиному, настановляли всіх у правді та в істині, нечестивих людей намагалися віправити, благочестивих зміцнювали у вірі. Через те, що вони провіщали або прорікали майбутнє, звали їх пророками.

Одні з них проповідували тільки усно, інші, крім того, залишали після себе написані з надхнення Духа Святого священні книги. Поміж ізраїльських пророків найбільш уславилися Ілля, Єлисей, Іона, з пророків юдейських Ісаїя, Йеремія, Міхей, Йоіль, Даниїл.

ПРОРОК ІЛІЯ

Ілля жив під час царювання нечестивого ізраїльського царя Ахава. Останній, крім звичайних поганських богів,

запровадив також поклоніння Ваалу, розуміючи під цим богом сонце. Ахав примушував увесь свій народ уклонятися його поганським богам. Ілія прорік Ахаву, що за нечестя його, та народу Ізраїльського, Бог покарає їх посухою та голодом.

Дійсно, три з половиною роки не було ані краплі дощу чи роси, лани нічого не вродили, і почався великий голод. На той час Бог звелів Ілії оселитися в пустелі, біля одного джерела, і туди гайворони приносили йому хліб та м'ясо; воду ж він мав з джерела. Через рік від початку посухи джерело висохло, і Бог сказав, щоб Ілія пішов до Сарепти Сидонської і оселився у однієї вдовиці.

Коли Ілія підійшов до цього міста, він побачив жінку, що збирала паливо. Пророк попросив у неї хліба і води. Жінка відповіла, що у неї нічого немає, е тільки жменя борошна в скрині та трохи олії в глечику; оце вона вийшла назбирати палива, приготує страву, з'їсть її разом із своїм сином, і після того вони будуть готуватися до голодної смерті.

Ілія наказав їй спекти з того борошна коржа для нього і сказав, що борошно та олія у неї не будуть зменшуватися весь час, поки триватиме голод. Жінка зробила все так, як казав їй Ілія. Пророк поселився у цієї жінки і жив у неї весь голодний час. Борошно та олія дійсно у скрині та глечику не зменшувалися. Більше того — коли одного разу син цієї удовиці захворів і помер, Ілія помолився — і юнак ожив.

ІЛІЯ ТА ЖЕРЦІ ВААЛОВІ

Минуло три з половиною роки голоду. Тоді Ілія знову прийшов до Ахава та сказав, щоб той разом з усім народом Ізраїльським уклонився Єдиному істинному Богові. Для того щоб довідатися, хто ж то є істинний Бог, Ілія запропонував принести одноразово жертви дійсному Богові та Ваалові. Але при цьому умовою було не підкладати під принесені жерти вогню. Хто пішле з неба вогонь на жертву, Той і є правдивий Бог. Всі погодилися на це.

Спочатку улаштували жертівник жерці (священники) Ваалові. Вони понаносили палива, поклали згори телятко і цілий день кричали:

«Ваале, Ваале, почуй нас!»

Але вогню не було. Тоді улаштував жертівник Ілія. Він так само поклав дрова, зверху на них положив теля і почав

молитися Богові про вогонь. Зараз же зійшов з неба вогонь та спалив жертву.

Бачучи таке чудо,увесь народ прославив істинного Бога. Жерці ж Ваалові були схоплені і тут же побиті. Після того Ілія помолився Богові, і на землю пролився рясний дощ, земля почала родити — і голод закінчився.

ВЗЯТТЯ ІЛІЇ ЖИВИМ НА НЕБО

Дружина царя Ахава Іезавель, довідавшись, що усіх жерців Ваалових побито, дуже розгнівалася на Ілію та вирішила його теж забити. Ілія примушений був ховатися. Він пішов до гори Хорива та оселився там у печері. Тут Бог відкрив йому, що незабаром він буде забраний живим на небо, та що замість себе має помазати на пророки Єлісея. Був це один з учеників та наслідувачів пророка Ілії. Саме взяття Ілії на небо сталося так.

Одного разу Ілія ішов разом з Єлісеєм. Раптом Ілія сказав до Єлісея:

«Поки я є з тобою, проси у мене чого ти хочеш і я зроблю тобі».

Єлісеїв сказав, що він хотів би мати в собі того духа, якого має Ілія, але тільки вдвічі більше. Ілія відповів, що Єлісеїв дуже багато просить для себе, але, зрештою, дістане це коли тільки побачить, як Ілія буде взято від нього. Коли він це сказав, з'явилася вогняна колесниця, з вогняними кіньми і Ілія був взятий на ній на небо. Єлісеї побачив це і вигукнув:

«Отче, Отче, колесница Ізраїлева та коні його!».

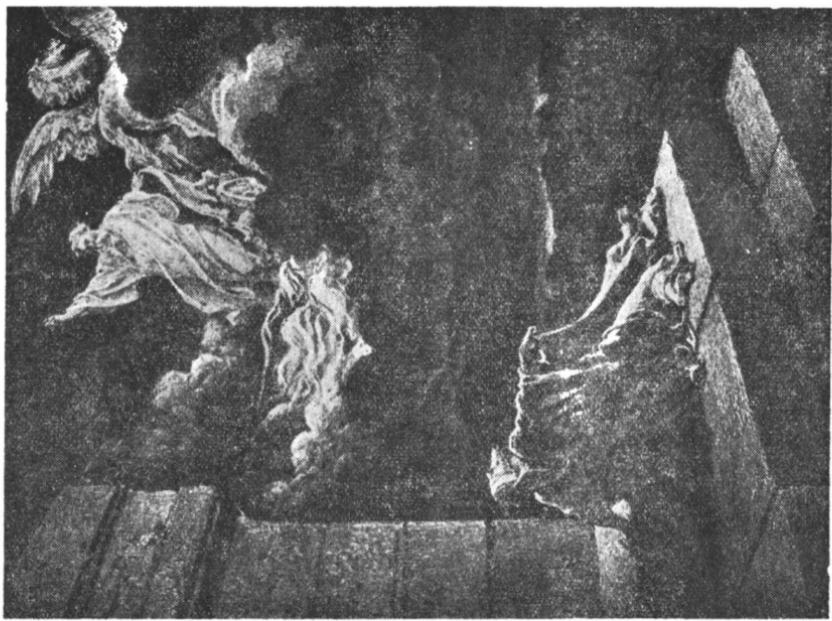
До ніг Єлісея при цих словах упала мілоть (верхня одежда) Ілії, як би на знак одержання того, що просилося. Єлісеїв узяв її собі.

ЧУДА ПРОРОКА ЄЛІСЕЯ

Бог прославив Єлісея багатьма чудами. Після того, як Ілія був взятий живим на небо, Єлісеїв чудесно перейшов через ріку Йордан. Він ударив мілоттю Ілліною по воді, та розділилася, і пророк вільно перейшов на інший берег.

Біля міста Вефіля Єлісеїй зустрів дітей, що почали насміхатися з нього. Він сказав, що, за таку непошану до старших, діти будуть покарані. Раптово з лісу вибігло дві великі ведмедиці і пірвали понад 40 дітей.

Одного разу прийшла до Єлісея жінка та розповіла, що її чоловік помер, залишивши по собі борг. Вона не має з

чого сплатити, і тому хотять узяти двох її синів за робітників відробляти борг і що у неї є лише сдна посудина з олією. Єлісей сказав їй, щоб вона позичила у сусідів як найбільше різних посудин і наповнила їх олією з своєї посудини. Олія доти текла, доки не наповнилася уся посуда; таким чином, спрдавши олію, жінка дістала стільки грошей, що змогла сплатити борг і залишілося ще досить на прожиття цілої родини.

У іншої жінки помер син. За молитвою Єлісея він воскрес з мертвих.

Військовий керівник царя Сирійського, Нееман, захорів на проказу (хворобу, що не піддається лікуванню, коли тіло усе вкривається ранами і починає гнити). Ніхто не міг його вилікувати. Нарешті він поїхав до пророка Єлісея. Той звелів хорому сім разів окунутися у воду ріки Йордана. Нееман зробив це і зараз же одужав.

Через рік після смерті Єлісея одного померлого поклали на те місце, де був похований пророк. Від дотику до кісток Єлісея мертвий ожив.

ПРОРОК ІОНА

Пророку Іоні Бог звелів оголосити мешканцям Ніневії. столиці Асирійського царства, що за їхні гріхи місто це буде незабаром зруйноване. Але Іона, покладаючи надію на милосердя Боже, також не бажаючи попереджати ворогів свого народу про те лихо, що на них насувається, сів на корабель, який ішов зовсім до іншого місця.

Раптово здійнялася страшена буря, корабель став потопати. Всі, що були на ньому, дуже злякалися і вирішили кинути жеребка, щоб довідатися, хто накликав на них таке нещастя. Жеребок випав на Іону. Тоді той покаявся у своєму гріху і сказав:

«Викиньте мене в море, і буря зараз же вщухне.»

Іону викинули в море, і дійсно зараз же настало гарна година. Пророк же був проковтнутий живцем однією з великих морських тварин. В череві цієї тварини перебув Іона три дні і три ночі, без перестанку молячись за своє спасіння.

Нарешті Господь звелів цій тварині викинути Іону на суходіл. Після того Іона, виконуючи волю Божу, попростував до Ніневії.

Мешканці міста, довідавшись про те нещастя, що загрожує їм, покаялися, наклали на себе суворий піст, почали

молитися. Тоді Господь помилував їх. Але Іона лишився з того незадоволений. Господь знову навчив Іону.

Жив тоді Іона біля міста, в якійсь хижі і дуже терпів від палючих проміннів сонця. Однієї ночі біля цієї хижі виросло велике дерево, що своїм гіллям захищало пророка від сонця. Але через день це дерево всохло. Іона дуже жалкував за ним. Тоді Господь сказав:

«Ось ти жалкуеш за деревом, яке ти не садовив і не зростив; як же мені не пожаліти такого великого міста, де є 120 тисяч дітей, що не відрізняють лівої руки від правої.»

Трьохденне перебування Іони у череві морської тварини є провіщанням про трьохденну смерт і воскресіння Христове.

ПРОРОКИ ІУДЕЙСЬКОГО ЦАРСТВА

З пророків Іудейського царства особливо уславилися Ісайя, Іеремія, Міхей, Йоіль та Даниїл.

Ісайя провістив, що Іудейське царство буде зруйноване та іudeїв забрано в полон, але вони, зрештою, повернуться на батьківщину. Особливо виразно говорив Ісайя про пришестя Спасителя, про те, що Він буде походити з роду Давидового, народиться від Діви і буде не тільки людиною, але разом і Богом. Спаситель просвітить усіх людей Своїм ученням, прийме на Себе гріхи всього світу, постраждає за всіх та врятує тих, що вірують у нього від вічної загибелі.

Іеремія особливо виразно прорік, що за своє нечестя увесь народ Іудейський буде переможений, забраний у полон до Вавилону і перебуватиме там 70 літ.

Міхей провістив, що Спаситель народиться у місті Вифлеємі.

Йоіль казав про зшестья Святого Духа на людей (цебто на апостолів) і на тих, що віруватимуть у Спасителя.

Пророк Даниїл, уже будучи в полоні Вавилонському, казав, що Спаситель прийде в світ через сімдесят сідмін. або семиліток, після повернення іudeїв з полону, цебто через 490 літ.

ВИХОВАННЯ ДАНИІЛА ТА З ЮНАКІВ З НИМ

Навуходоносор, цар вавилонський, звелів зібрати юнаків з славетних іудейських родин, виховувати їх у його палаці та навчати різних наук. Серед тих юнаків були Даниїл.

Ананія, Азарія та Місаїл. Цар призначив цим юнакам страви з свого столу та вино, що пив сам.

Але Даниїл та його три товарищи, побоюючись при цьому з'єсти щось заборонене законом Моїсеєвим, відмовилися від царської страви і просили свого вихователя давати їм їсти лише овочі і пити лише воду. Вихователь не погоджувався, боючись що вони похудуть і цар розгнівається на нього. Тоді юнаки попросили зробити десятиденний дослід. Виявилося, що вони не тільки не схудли, але ще поздоровши. Після того вихователь дозволив їм їсти і пити те, що вони бажають.

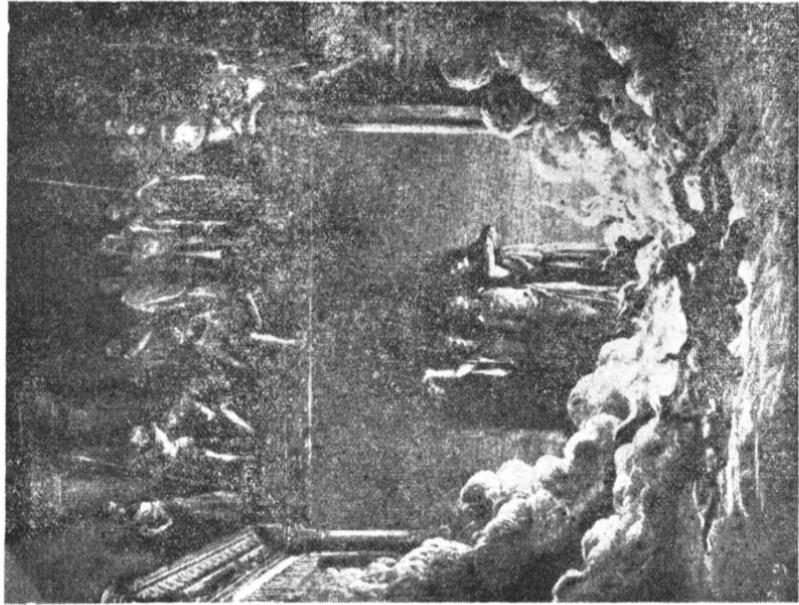
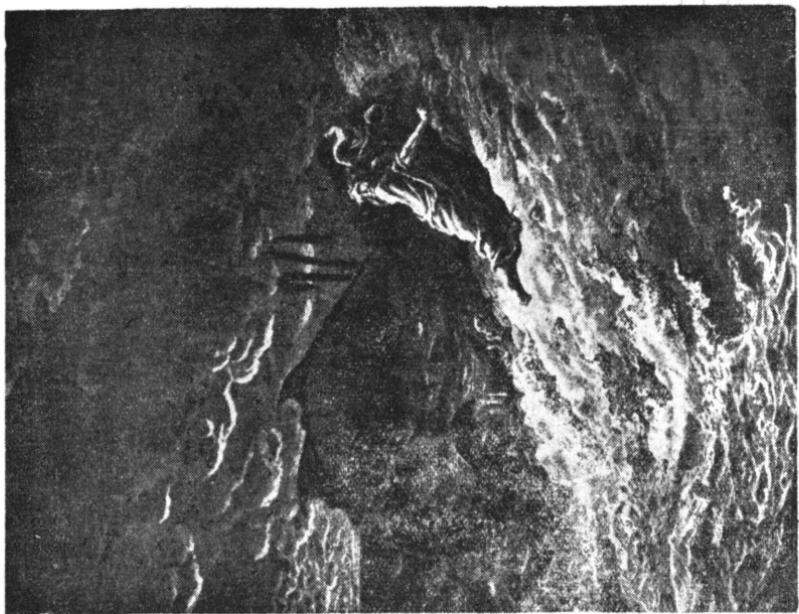
За таке благочестя і за таку стриманість Бог нагородив їх великими здібностями. Даниїл, крім того, дістав від Бога також уміння пояснювати сни.

Після закінчення навчання, цар залишив Даниїла та юнаків на службі у себе. Тут Бог прославив і звеличив їх ще більше. Таке підвищення їх принесло багато користі полоненим іudeям. Даниїл, Ананія, Азарія та Місаїл мали можність захищати іudeїв від утисків та поліпшити їхнє життя в полоні. Крім того, через них і поганці могли пізнавати правдивого Бога та шанувати Його.

ДАНИЇЛ ПОЯСНЮЄ СОН НАВУХОДОНОСОРУ.

Одного разу Навуходоносор бачив сон, але, коли прокинувся, забув його. Він скликав усіх мудреців та пояснювачів снів і звелів їм нагадати йому його сон та пояснити його. Ті, розуміється, не могли вгадати, що снилося цареві. і сказали, що ця справа є понад людський розум. Цар дуже розгніявся і звелів усіх їх скарати на смерть. Але Даниїл упрокав царя заждати і сказав, що він спробує вгадати. який сон приснився йому, також що цей сон означає.

Прийшовши додому, Даниїл широко почав благати Бога відкрити йому царський сон та його значення. Бог почув його молитву та відкрив йому це. Повернувшись до царя Даниїл сказав, що, лягаючи спати, думав цар про те, що буде на землі після нього. Під час цих думок він заснув і побачив у сні велику постать людини (ідола), у якої голова була золота, груди та руки срібні, живіт та бедра мідяні. ноги частиною заліznі, частиною глинняні. Потім від гори відірвався камінь і вдарив цю постать у ноги. Постать розбилася, а камінь так збільшився, що вкрив собою усю землю. Тоді цар згадав, що бачив саме цей сон.

Даниїл пояснив, що золота голова означає царство Вавилонське, що тепер Навуходоносор панує над іншими народами; після того друге царство (Мідійсько-Перське), а за ним третє (Македонське або Грецьке) будуть панувати над землею. Нарешті настане час четвертого царства — Римського. Камінь означає Христа-Спасителя. Він прийде, коли буде четвертий народ володіти землею. Царство Христа опанує всю землю та буде вічним.

Навуходоносор, після такого тлумачення його сна вішував Бога істиного, який відкрив Даниїлу те, чого не могли з'ясувати інші люди. Самого Даниїла було призначено за голову над усіма мудрецями (цебто вченими людьми) та залишено при царському дворі у великій пошані. Трьох же юнаків призначено на управителів країни Вавилонської.

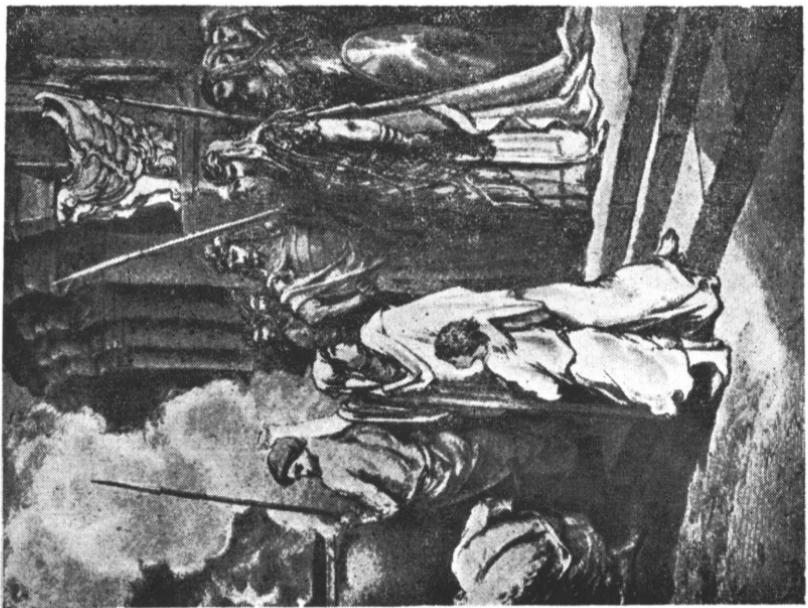
ТРИ ЮНАКИ В РОЖАРЕНІЙ ПЕЧІ ВАВИЛОНСЬКІЙ

Одного разу Навуходоносор побудував у полі велику золоту фігуру — ідола, зібрав людей та найголовніших урядовців свого царства і наказав їм, щоб усі вони, як тільки почують згук сурм, впали на землю і вклонилися тому ідолові, як богові. Хто не вклониться, буде вкинений до розжареної печі. Ананія, Азарія та Місаїл не виконали цього царського наказу. Вони сказали, що треба вклонятися тільки правдивому Богові.

Навуходоносор дуже розгнівався на них, наказав розжарити піч у сім разів сильніше, ніж звичайно, та вкинути туди трьох юнаків. Але Господь надіслав свого ангела охолодити полум'я і юнаки лишилися серед вогню не пошкодженими, так що навіть одяг їхній не був попаленим. Бачучи таке чудо, цар прославив Бога істиного, а юнаків зробив головними урядовцями над усіма полоненими іudeями.

ДАНИЇЛ У РОВІ ЛЕВОВОМУ

Незабаром після смерти Навуходоносора мідяни та перси оволоділи Вавилонським царством. Новий цар Дарій теж дуже полюбив Даниїла, зробив його одним з трьох головних керівників своєї держави, а пізніше хотів поставити його навіть єдиним керівничим усього свого царства. Багато вельмож через це звеличання Даниїла заздрili йому та шукали нагоди пошкодити йому.

Одного разу вони ублагали царя дати наказ, щоб ніхто не звертався з ніякими проханнями ні до кого, крім царя. протягом 30 днів. Хто порушить це розпорядження, буде вкинений до рову з левами.

Даниїл, як і завжди, не перестава щодня молитися Богові та просити у нього собі милості. Вороги Даниїлові донесли про це цареві і той звелів вкинути Даниїла до левячого рову. На другий день цар прийшов до рову і з здивуванням побачив, що Даниїл є живий і леви його не пірвали.

Тоді цар звелів забрати відти Даниїла, а туди кинути його обвинувачів. Леви зараз же роздерли їх. Дарій прославив Бога, що врятував Даниїла з пащі левової.

ПОВЕРНЕННЯ ІУДЕЇВ З ПОЛОНУ ВАВИЛОНСЬКОГО ТА ПОБУДОВА ДРУГОГО ХРАМУ ІЄРУСАЛИМСЬКОГО

Після смерті Дарія заволодів Вавилонським царством Кір, цар перський. Він дозволив іудеям повернутися до своєї батьківщини і знову побудувати в Іерусалимі храм Божий.

Іудеї радісно повернулися до своєї землі та побудували на тому місці, де був Соломонів храм, новий. Старі люди що пам'ятали ще усю красу та велич Соломонового храму, плакали, що нова будова є меншою і біdnішою. Пророк Агей заспокоїв їх, сказавши, що хоч цей храм не є такий величний, як перший, але буде славнішим, бо до нього прийде Сам Спаситель світу.

Закінчено було побудову цього храму біля 515 року до Народження Христового.

ІУДЕЇ ПІД ВЛАДОЮ ГРЕКІВ

Після повернення з полону Вавилонського іудеї довший час залишилися під владою перських царів. Пізніше Перське царство завойоване було Олександром Великим, царем македонським, що також був володарем грецьким, єгипетським та сирійським.

Цей цар, під владою якого опинилися тепер іудеї, поводився з ними милосердно. Так само добре ставилися до іудеїв і наступники його.

Після смерті Олександра Македонського держава його поділена була поміж чотирьма його воєнноначальниками. Один з них, Птоломей, став царем Єгипту і підпорядкував

собі також іудеїв. Тоді ж переселено було багато іудеїв до Єгипту.

За сина Птоломея-Філадельфа було виконано велику справу перекладу Святого Письма з жидівської мови на грецьку. На той час грецька мова була найпоширенішою в світі. Тепер, отже, поганці теж могли читати священні книги Старого Заповіту в зрозумілій їм мові та пізнати істинного Бога.

Переклад цей Святого Письма, завершений 70 ученими мужами, зветься Септуагинта (по-грецькому 70).

Щось з 100 літ керували іudeями єгипетські царі, а пізніше опинилася Палестина під владою царів сирійських. Царював тоді у Сирії Антіох.

МУЧЕНИКИ ЗА ВІРУ ТА БАТЬКІВЩИНУ-МАККАВЕЇ

Після Антіоха царем сирійським став його син, Антіох-Епіфан. Під його владою іудеї зазнали багато лиха. Він примушував їх уклонятися поганським богам. Тих, що не слухалися, карано було на горло. Так було замучено 7 братів Маккавеїв, їхню матір Соломонію та вчителя їхнього Єліазара. Пам'ять цих мучеників згадуємо 1 серпня за старим стилем.

На захист віри та батьківщини тоді став священик Маттафія з 5 своїми синами, теж з роду Маккавеїв. Особливою хоробрістю відзначався один з них синів — Іуда Маккавей. З невеличким загоном вояків він багато разів перемагав сирійців. Але одного разу його оточило чисельне (22 тисячі) військо сирійське, а у Іуди було всього 800 людей. В нерівному бою Іуда Маккавей загинув, але не погодивсь втікати від ворогів та знеславити свою честь.

Цілком звільнив землю Іудейську від ворогів брат Іуди Симон Маккавей. В подяку за це іудеї ухвалили, що на майбутнє, до самого пришестя Спасителя, старший з роду Симонового буде у них завжди первосвященником і правителем народу.

ІУДЕЇ ПІД ВЛАДОЮ РИМЛЯН

Недовго пощастило іудеям залишитися свободними. Римляни, завоювавши цілий світ, оволоділи також і Палестиною. Правителем до неї було призначено Ірода, з поход-

ження ідумеянина. Ірод звався царем, але підлягав римському імператорові або кесареві. Був Ірод людиною дуже хитрою і жорстокою. Бажаючи подобатися людям, він перебудував і розкішно оздобив Єрусалимський храм. За цього Ірода народився Спаситель Ісус Христос.

Після смерті Ірода правителями Палестини стали три його сини. Північною та східньою частинами керували Ірод-Антіпа та Пилип. Правителем юдеїв та Самарії, також Ідумеї, був Архелай, але не довго. За свою жорстокість його було позбавлено влади. Замість правителя почали тоді цими землями керувати римські намісники. Вони часто змінялися. П'ятим з них був Понтій Пилат. При ньому було роз'ято на хресті Ісуса Христа, Спасителя Нашого.

ПАЛЕСТИНА.

На той час уся земля Обітovanа, або Палестина ділилася на чотири частини. Північна частина називалася Галилесю, середня — Самарією, південна — Іудеєю, східня частина, що була за рікою Йорданом — Заіорданією або Пересю.

Урядовою партією були тоді в іudeїв саддукеї; первосвященники та священники іудейські переважно належали до саддукеїв; вони мало цікавилися істинною вірою в Бога, не визнавали воскресіння мертвих, не вірили в загробне життя тощо. Саддукеї зовсім не турбувалися, наприклад, тим, що Ірод був чужинцем. Навпаки, вони намагалися здобути собі якнайбільше користі з своєї близькості до царського престолу.

Зовсім іншими були фарисеї. Вони цуралися всього чужого, трималися міцно не тільки Закону Божого, але і численних передань. Проте їхнє благочестя було тільки зовнішнім. Точним виконанням Закону вони сподівалися прискорити пришестя Месії, маючи надію здобути в Його царстві перші місця.

Але були серед іudeїв і правдиві вірні, що зберігали правдиву віру та благочестя. В них жив дух пророків та інших праведників стародавніх часів. Такими були, наприклад, священник Захарія, старий Симеон і інші.

З часів пророка Малахії (435 рік до народження Христового) Бог не посылав своїх вісників, але серед віруючих людей продовжувала жити надія на близьке пришестя Месії.

ВИПОВНЕННЯ ОБІТНИЦІ БОЖОЇ ПРО ПРИШЕСТЯ СПАСИТЕЛЯ.

Зрештою обітниця Божа про пришестя в світ Спасителя здійснилася. Бог післав Єдинородного Сина Свого на землю для спасіння людей. Син Божий зійшов з небес, вселився в Найнепорочнішу Діву Марію і при діланні Святого Духа став людиною, прийнявши тіло і душу людську, але без первородного гріха. Як людина, Він народився і жив на землі, не перестаючи бути в той же час Всемогутнім Богом. Син Божий, що людське тіло прийняв, як Боголюдина, називається Іисус Христос, а Пресвята Діва Марія, на-правді зветься Богородицею або Матір'ю Божою.

З М И С Т

	Стор.
Бог — Творець неба і землі, усього видимого і невидимого	3
Створення світу видимого	5
Життя перших людей у раю	7
Гріхопадіння перших людей	7
Вигнання з раю, прокляття змію, обітниця спасіння для людей	9
Кайн та Авель	9
Світовий потоп	11
Діти Ноя	13
Вавилонська вежа, розсіяння людей, з'явлення поганства	13
Покликання Авраама	15
З'явлення Аврааму Бога у вигляді трьох мандрівників	15
Принесення в жертву Ісаака	15
Іаків та Ісав	17
Сон Іакова	17
Іосиф та його брати	18
Продаж Іосифа в рабство	19
Велика слава Іосифова у Єгипті	19
Зустріч Іосифа з братами та переселення Іакова з родиною до Єгипту	21
Розмноження жидів у Єгипті	24
Народження та дитинство Моїсея	25
Втеча Моїсея з Єгипту	27
Покликання Моїсея. Неопалима купина	27
Кари єгипетські та вихід жидів з Єгипту	27
Пасха жидівська	28
Чуда Божі під час подорожі жидів	28
Синайське законодавство	31
Десять заповідей Божих, даних на горі Синаю	31
Скинія	33
Засудження жидів на сорокалітнє блукання в пустелі	35
Мідяний змій. Смерть Моїсея	35
Здобуття жидами землі обітованої	36
Судді	36
Гедеон	37
Самсон	39

